

ZARZĄDZENIE NR 29/2026
BURMISTRZA MIASTA I GMINY WIELICZKA

z dnia 18 lutego 2026 r.

w sprawie konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka na lata 2026–2028

Na podstawie art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.) oraz Uchwały nr X/116/2019 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 30 lipca 2019 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Wieliczka (Dz. Urz. Woj. Mał. z 2019 r., poz. 5870 z późn. zm.), zarządzam, co następuje:

§ 1. 1. Ogłasza się dla mieszkańców Gminy Wieliczka, konsultacje społeczne, których przedmiotem jest projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka na lata 2026 - 2028.

2. Celem konsultacji jest uzyskanie opinii, wniosków i uwag mieszkańców gminy Wieliczka na temat projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka na lata 2026 - 2028, który stanowi załącznik do niniejszego Zarządzenia.

3. Ustala się termin określonych w ust. 1 konsultacji od 23 lutego 2026 r. do 9 marca 2026 r., do godz. 15.00.

4. Konsultacje określone w ust. 1 będą przeprowadzone w formie składanie opinii lub uwag drogą elektroniczną na adres: konsultacje@mgopswieliczka.pl wpisując w temacie wiadomości: Strategia RPS.

5. Konsultacje zostaną przeprowadzone na terenie Gminy Wieliczka.

6. Za przygotowanie i przeprowadzenie konsultacji odpowiedzialny jest Dyrektor Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce.

§ 2. Zarządzenie Burmistrza w sprawie przeprowadzenia konsultacji podlega ogłoszeniu na stronie internetowej Gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej, a także na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta i Gminy w Wieliczce nie później niż na 3 dni przed terminem ich rozpoczęcia.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 18 lutego 2026 r.

Burmistrz

Rafał Ślęczka

Projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka na lata 2026 - 2028

I. Wstęp

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka na lata 2026–2028 (dalej: Strategia) jest dokumentem planistycznym określającym kierunki polityki społecznej gminy w perspektywie średnioterminowej. Strategia została opracowana na podstawie analizy dotychczas obowiązującej Strategii na lata 2019–2025 oraz aktualnej diagnozy sytuacji społecznej zawartej w materiale roboczym dotyczącym nowego okresu programowania oraz danych jednostek organizacyjnych gminy, powiatu i instytucji współpracujących.

2. Celem Strategii jest poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Wieliczka poprzez zapobieganie problemom społecznym, minimalizowanie ich skutków oraz wzmacnianie potencjału społeczności lokalnej.

3. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka stanowi podstawowy dokument planistyczny w obszarze polityki społecznej. Określa ona kluczowe problemy i wyzwania społeczne występujące wśród mieszkańców miasta i gminy Wieliczka oraz wyznacza kierunki działań ukierunkowane na poprawę jakości życia społeczności lokalnej.

4. Realizacja Strategii opiera się na następujących priorytetach:

1) Wsparcie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu.

Nadrzędnym celem tego priorytetu jest podejmowanie działań na rzecz zapewnienia odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowanie prawidłowych postaw i wartości wychowawczych. Działania w tym obszarze mają charakter profilaktyczno-ochronny i koncentrują się na wzmacnianiu potencjału rodziny oraz zapobieganiu sytuacjom kryzysowym.

2) Wzmacnianie potencjału osób i rodzin.

Celem priorytetu jest osiągnięcie życiowej samodzielności przez osoby i rodziny, przy wykorzystaniu ich własnych zasobów, kompetencji i zaangażowania. Wsparcie ma charakter prorozwojowy i stymulujący, ukierunkowany na aktywizację społeczną i zawodową.

3) Działania pomocowe, kompensacyjne i interwencyjne.

Priorytet ten zakłada uruchamianie i wzmacnianie lokalnych zasobów – instytucjonalnych, organizacyjnych oraz społecznych – w celu skutecznego przeciwdziałania trudnym sytuacjom życiowym i kryzysom występującym w rodzinach. Podejmowane działania mają charakter aktywizujący, kompensacyjny oraz ratowniczy.

4) Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Celem działań w tym obszarze jest podtrzymywanie i odbudowa zdolności osób do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, w tym wypełniania ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także reintegracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności z powodu niepełnosprawności, przewlekłych chorób, uzależnień lub bezdomności. Wsparcie realizowane jest głównie w formie pracy specjalistycznej.

4. Strategia została opracowana w oparciu o analizę danych udostępnionych przez jednostki organizacyjne Gminy Wieliczka, jednostki organizacyjne Powiatu Wielickiego, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, a także na podstawie badań własnych.

II. Podstawa prawna

1. Strategia została opracowana w szczególności w oparciu o:

- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym ,

- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawę z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawę z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym.

2. Strategia pozostaje spójna z dokumentami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi, w tym z

- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Narodowy Program Zdrowia 2021-2025,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS2030),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – dokument przyjęty przez Radę Ministrów,
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”,
- Strategią Rozwoju Gminy Wieliczka.

3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka stanowi dokument nadrzędny wobec gminnych programów realizowanych w obszarze polityki społecznej, w tym w szczególności Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz programów osłonowych. Programy te zachowują swoją odrębność prawną i są realizowane na podstawie właściwych przepisów szczególnych.

4. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, gmina realizuje szeroki katalog zadań własnych, w tym zadania o charakterze obowiązkowym oraz zadania fakultatywne wynikające z lokalnych potrzeb. Stanowią one fundament systemu wsparcia społecznego na poziomie lokalnym i wyznaczają ramy działania MGOPS.

1. Zadania obowiązkowe gminy

Do kluczowych, ustawowo nałożonych obowiązków gminy należy w szczególności:

- przygotowywanie i wdrażanie lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, obejmującej m.in. działania z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki oraz przeciwdziałania uzależnieniom, ze szczególnym uwzględnieniem integracji osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem,
- sporządzanie okresowej oceny sytuacji społecznej gminy w obszarze pomocy społecznej,

- zapewnianie osobom potrzebującym schronienia, posiłku i niezbędnej odzieży,
- udzielanie świadczeń pieniężnych: zasiłków okresowych, celowych – w tym związanych ze zdarzeniami losowymi oraz kosztami świadczeń zdrowotnych dla osób bez dochodu,
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- opłacanie składek emerytalno-rentowych osobom rezygnującym z pracy w celu sprawowania osobistej opieki nad ciężko lub przewlekle chorym członkiem rodziny,
- prowadzenie pracy socjalnej,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania (z wyłączeniami określonymi w ustawie),
- prowadzenie i zapewnianie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych,
- realizacja programów dożywiania dzieci,
- organizacja pochówku osób zmarłych, w tym osób bezdomnych,
- kierowanie mieszkańców gminy do domów pomocy społecznej oraz ponoszenie odpłatności za ich pobyt,
- wspieranie osób opuszczających zakłady karne w procesie readaptacji społecznej,
- tworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zabezpieczenie środków na wynagrodzenia pracowników,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne dla osób uprawnionych zgodnie z przepisami o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Zadania własne gminy wynikające z lokalnych potrzeb

Oprócz zadań obowiązkowych gmina realizuje również działania dostosowane do specyfiki i potrzeb społeczności lokalnej, w tym:

- przyznawanie i wypłacanie specjalnych zasiłków celowych,
- udzielanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie – w formie zasiłków, pożyczek lub wsparcia rzeczowego,
- organizowanie usług opiekuńczych w formule usług sąsiedzkich,
- prowadzenie i zapewnianie miejsc w domach pomocy społecznej oraz ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym, wraz z kierowaniem do nich osób wymagających opieki,
- opracowywanie i realizacja projektów socjalnych,
- organizacja krótkoterminowych usług wsparcia w domach pomocy społecznej,
- podejmowanie dodatkowych działań z zakresu pomocy społecznej wynikających z diagnozy lokalnych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert zatrudnienia, informacji o wolnych miejscach pracy, szkoleniach i usługach poradnictwa zawodowego.

III. Diagnoza sytuacji społecznej

1. Charakterystyka gminy

Miasto i Gmina Wieliczka zajmuje powierzchnię 100,1 km², z czego obszar miejski obejmuje 13,4 km². Obszar wiejski gminy jest największy w kraju wśród gmin miejsko-wiejskich. Gmina położona jest na południowy wschód od Krakowa.

Strukturę administracyjną Miasta i Gminy Wieliczka tworzy miasto Wieliczka, podzielone na 9 osiedli: Bogucice, Kościuszki–Przyszłość–Szymanowskiego, Krzyszkowice, Lekarka, Ogrodowe, Sienkiewicza–Asnyka–Pola, Śródmieście, Zadory oraz Zdrojowe, a także 29 sołectw: Brzegi, Byszyce, Chorągwica, Czarnochowice, Dobranowice, Golkowice, Gorzków, Grabie, Grajów, Grabówki, Jankówka, Janowice,

Kokotów, Koźmice Małe, Koźmice Wielkie, Lednica Górna, Mała Wieś, Mietniów, Pawlikowice, Podstolice, Raciborsko, Rożnowa, Siercza, Strumiany, Sułków, Sygnezów, Śledziejowice, Węgrzce Wielkie oraz Zabawa.

Miasto i Gmina Wieliczka graniczy:

- od północnego zachodu z Miastem Kraków,
- od zachodu z gminami Świątniki Górne i Siepraw,
- od wschodu z gminami Biskupice i Niepołomice,
- od południa z gminami Dobczyce i Gdów.

Obszar gminy położony jest w dorzeczu rzek Raby, Wilgi i Serafy, które stanowią dopływy Wisły wyznaczającej północną granicę gminy. Ukształtowanie terenu jest zróżnicowane – część południowa charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, natomiast północna, położona w pradolinie Wisły, ma charakter nizinny.

Miasto i Gmina Wieliczka posiada korzystne położenie komunikacyjne. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 94, a w jego bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się trasy A4 oraz S7. Wieliczka pełni funkcję lokalnego węzła komunikacji drogowej, łącząc się z Krakowem, Niepołomicami, Gdowem i Dobczycami. Na obszarze gminy rozwija się również Szybka Kolej Aglomeracyjna, co sprzyja mobilności mieszkańców oraz dostępności rynku pracy.

Dogodne położenie przestrzenne i komunikacyjne wpływa na atrakcyjność inwestycyjną gminy. Na jej terenie funkcjonują strefy aktywności gospodarczej, w tym Wielicka Strefa Aktywności Gospodarczej Kokotów–Brzegi, która sukcesywnie przyciąga przedsiębiorstwa, w szczególności z sektora logistycznego. W odpowiedzi na rosnące zainteresowanie inwestorów gmina rozszerzyła obszar strefy o tereny w rejonie Węgrzc Wielkich, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Bliskość Krakowa sprzyja procesom osiedleńczym, czego efektem jest systematyczny wzrost liczby mieszkańców oraz rozwój zabudowy mieszkaniowej. Władze samorządowe, uwzględniając dynamikę rozwoju gminy, podejmują działania planistyczne mające na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju przestrzennego, w tym zwiększenie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i inwestycje gospodarcze. Równolegle planowana jest rozbudowa infrastruktury technicznej i społecznej, ukierunkowana na poprawę jakości życia mieszkańców.

Istotnym elementem tożsamości i rozpoznawalności gminy jest Kopalnia Soli „Wieliczka”, wpisana w 1978 roku na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO, stanowiąca ważny czynnik rozwoju turystyki oraz lokalnej gospodarki.

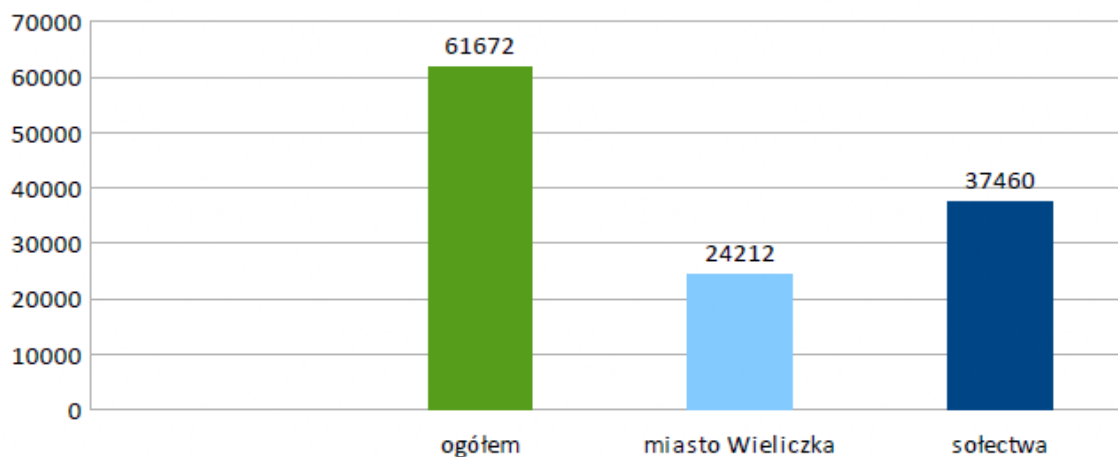
Budżet Miasta i Gminy Wieliczka na rok 2026 został uchwalony w wysokości 536.256.236,61 zł.

2. Mieszkańcy

1) Struktura demograficzna (stan na 31 grudnia 2024 roku)

W gminie Wieliczka zameldowanych jest 61 672 osób, czego 24 212 w mieście Wieliczka (co stanowi 39,3%), a 37 460 w sołectwach (60,7%).

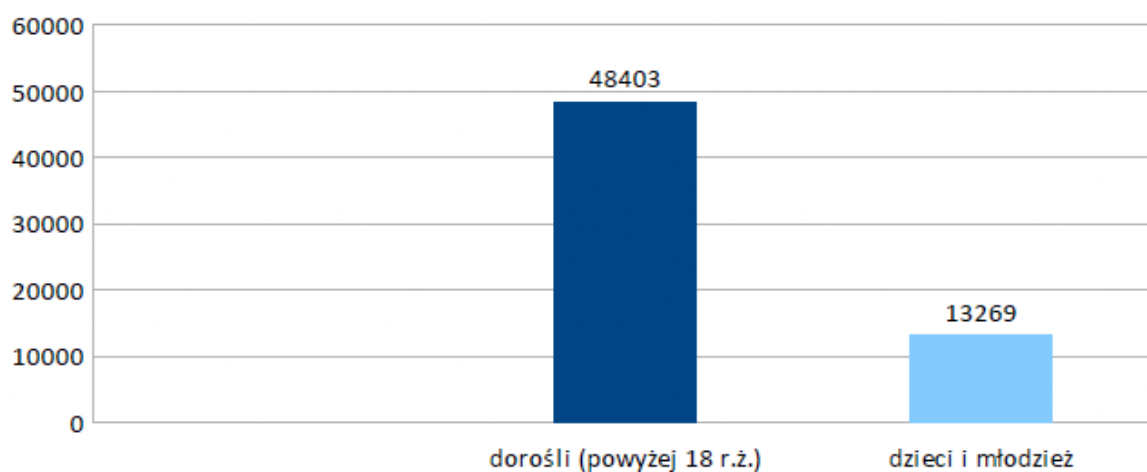
Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

W grupie zameldowanych mieszkańców 78,5% stanowią osoby dorosłe (powyżej 18 roku życia), a 21,5% dzieci i młodzież.

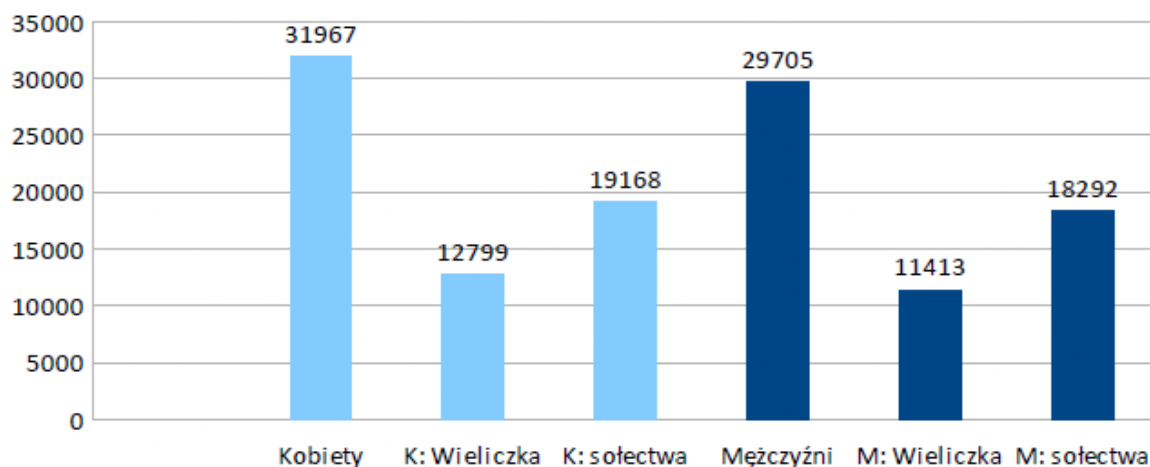
struktura ludności wg wieku

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

Na terenie gminy zameldowanych jest 31 967 kobiet (w mieście Wieliczka: 12 799, w sołectwach: 19 168) oraz 29 705 mężczyzn (w mieście Wieliczka: 11 413, w sołectwach: 18 292).

struktura ludności wg płci

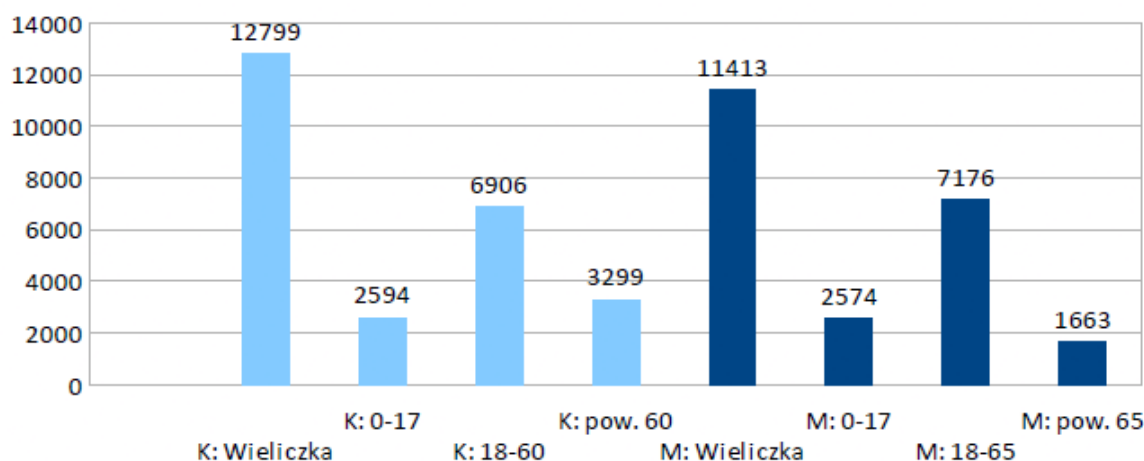

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

W gronie zameldowanych kobiet 6 518 ma mniej niż 18 lat (2 594 mieszka w mieście Wieliczka, 3 924 w sołectwach), w wieku produkcyjnym (18-60 lat) jest 17 703 kobiet (Wieliczka: 6 906, sołectwa: 10 797), a w wieku emerytalnym 7 746 (Wieliczka: 3 299, sołectwa: 4 447).

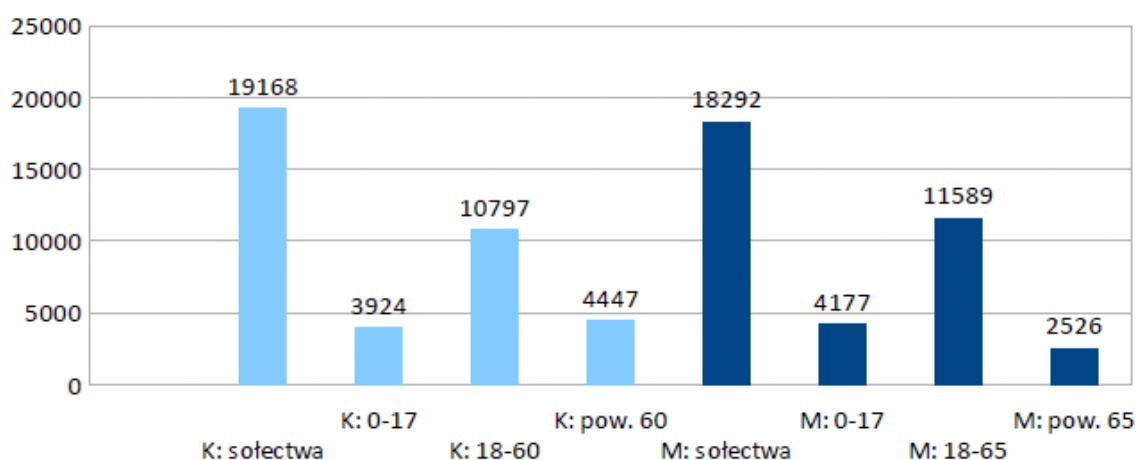
Analogicznie, w gronie zameldowanych mężczyzn 6 751 ma mniej niż 18 lat (2 574 mieszka w mieście Wieliczka, 4 177 w sołectwach), w wieku produkcyjnym (18-65 lat) jest 18 765 mężczyzn (Wieliczka: 7 176, sołectwa: 11 589), a w wieku emerytalnym 4 189 (Wieliczka: 1 663, sołectwa: 2 526).

liczba zameldowanych - Wieliczka

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

liczba zameldowanych - sołectwa

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

W pierwszej połowie 2025 roku (do 30 czerwca) rozkład ludności według wieku oraz według zameldowania przedstawiał się, jak wykazano w tabeli:

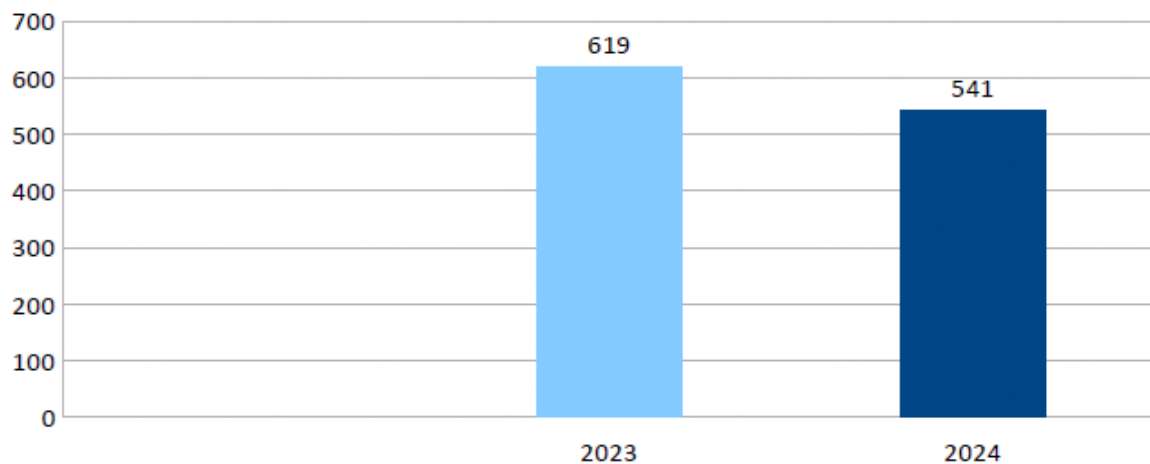
Miejscowość	Dorośli	Liczba dzieci <18	Liczba dzieci w wieku 0-6 lat	Liczba dzieci w wieku 7-15 lat	Liczba dzieci w wieku 16-17 lat	Razem
Wieliczka	19237	5165	1603	2722	840	24402
Brzegi	502	120	31	63	26	622
Byszyce	598	133	40	71	22	731
Chorągiewa	798	215	70	105	40	1013
Czarnochowice	1538	354	133	168	53	1892
Dobranowice	533	142	51	68	23	675
Golkowice	1483	311	90	153	68	1794
Gorzków	832	247	69	130	48	1079
Grabie	596	169	58	76	35	765
Grabówki	1055	293	73	165	55	1348
Grajów	751	203	60	95	48	954
Jankówka	316	96	35	46	15	412
Janowice	1064	259	66	134	59	1323
Kokotów	1890	434	112	224	98	2324
Koźmice Małe	562	173	44	92	37	735
Koźmice Wielkie	2071	561	160	295	106	2632
Lednica Górna	1224	320	80	183	57	1544
Mała Wieś	838	248	85	131	32	1086
Mietniów	977	316	86	173	57	1293
Pawlikowice	1199	319	76	185	58	1518
Podstolice	876	176	46	100	30	1052
Raciborsko	1055	304	88	160	56	1359
Rożnowa	342	81	13	57	11	423
Siercza	1193	308	78	161	69	1501
Strumiany	570	188	52	104	32	758
Sułków	1319	505	152	283	70	1824
Sygneczów	641	192	47	106	39	833
Śledziejowice	1661	452	121	245	86	2113

Węgrzce Wielkie	2106	623	176	354	93	2729
Zabawa	1047	328	96	183	49	1375
Razem	48874	13235	3891	7032	2312	62109

Opracowanie MGOPS w Wieliczce na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

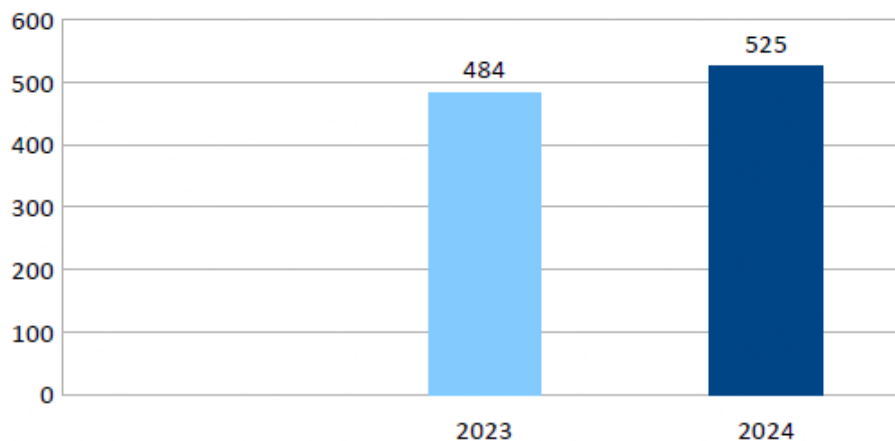
Zestawiając rok do roku obserwujemy spadek liczby urodzeń z 619 w 2023 roku do 541 w 2024 roku, natomiast wzrost liczby zgonów z 484 (w 2023 roku) do 525 (w 2024 roku).

urodzenia

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

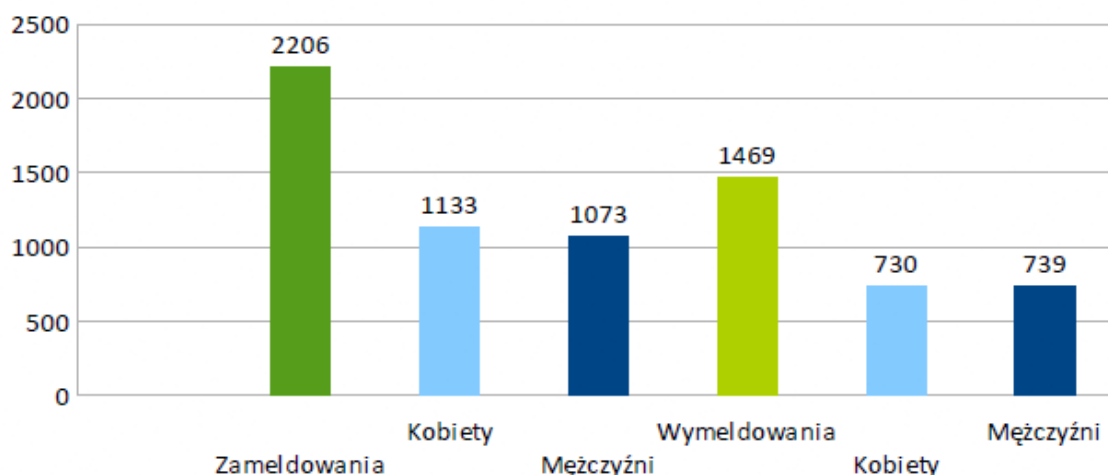
zgony

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

Z punktu widzenia wyzwań społecznych znaczący jest ruch migracyjny. W 2024 roku więcej osób zostało zameldowanych (2 206, z czego 1 133 kobiet i 10 73 mężczyzn) niż wymeldowanych (1 469, 730 kobiet i 739 mężczyzn) na terenie gminy.

migracja

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

3. Charakterystyka gospodarcza lokalnego rynku pracy

- 1) Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie wielickim, który obejmuje miasto i gminę Wieliczka, wyniosła w 2024 roku około 3,5 %, co było wartością znacznie niższą zarówno od średniej dla województwa małopolskiego, jak i dla całej Polski (dane Głównego Urzędu Statystycznego).

Liczba osób bezrobotnych

	Zakres danych	2023	2024	Stan na 30.06.2025
Miasto	Bezrobotni ogółem	471	465	484
	Liczba bezrobotnych kobiet do 50 r.ż	178	179	174
	Liczba bezrobotnych kobiet powyżej 50 r.ż	57	54	51
	Liczba bezrobotnych mężczyzn do 50 r.ż	136	147	156
	Liczba bezrobotnych mężczyzn powyżej do 50 r.ż	100	85	103
	Osoby do 12 m-cy od ukończenia szkoły	14	15	6
Wieś	Bezrobotni ogółem	498	567	624
	Liczba bezrobotnych kobiet do 50 r.ż	206	209	227
	Liczba bezrobotnych kobiet powyżej do 50 r.ż	51	52	54
	Liczba bezrobotnych mężczyzn do 50 r.ż	135	201	228
	Liczba bezrobotnych mężczyzn powyżej do 50 r.ż	106	105	115
	Osoby do 12 m-cy od ukończenia szkoły	24	28	14

Opracowanie MGOPS w Wieliczce na podstawie danych pozyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Wieliczce. Dane szacunkowe. Gmina Wieliczka stanowi 46,3 % mieszkańców Powiatu

Na podstawie danych pozyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Wieliczce można zauważyć, że w latach 2023 – 2025 (I półrocze) liczba bezrobotnych w mieście kształtuje się na podobnym poziomie (bezrobotni ogółem w 2023 roku: 471, w 2025 roku: 484), natomiast widoczna jest tendencja zwyżkowa wśród mieszkańców sołectw (w 2023 roku: 498 osób, w 2025: 624 osób).

Warto zwrócić uwagę na malejącą liczbę osób bezrobotnych w gronie absolwentów szkół (dane dotyczą braku zatrudnienia do roku po skończeniu szkoły)

- 2) Świadczenia i instrumenty wsparcia dla osób bezrobotnych w gminie Wieliczka obejmują m.in. podstawowy zasiłek dla bezrobotnych (1 721,90 zł) oraz stypendium dla bezrobotnego w okresie szkolenia

(2 066,30 zł), co wpływa na możliwości aktywizacji zawodowej lokalnych mieszkańców (informacje z Powiatowego Urzędu Pracy).

- 3) Struktura zatrudnienia w powiecie wielickim charakteryzuje się relatywnie dużym udziałem zatrudnionych w przemyśle i budownictwie (44,1 %) oraz usługach (25,4 %), podczas gdy tylko 7,1 % pracuje w sektorze rolniczym, co wskazuje na profil gospodarczy dominujący poza rolnictwem (dane GUS).

4. Infrastruktura społeczna

4.1 Edukacja/placówki oświatowe (żłobki, kluby malucha, przedszkola, szkoły).

- 1) Liczba uczniów w placówkach prowadzonych przez gminę Wieliczka: 7 612, w tym na poziomie wychowania przedszkolnego: 962 uczniów, a w klasach I-VIII: 6 650 uczniów (stan na 1 grudnia 2025 roku).
- 2) Żłobki i kluby dziecięce prowadzone na terenie gminy Wieliczka (publiczne oraz niepubliczne, stan na 31 grudnia 2025 roku):

Lp.	Forma opieki	Miejsce - adres	Miejsca opieki	Dzieci zapisane
1	Żłobek	Śledziejowice, wieś 283	15	18
2	Klub dziecięcy	Wieliczka, ul. Marii Konopnickiej 11	10	8
3	Klub dziecięcy	Chorągiewca, wieś 230	11	5
4	Żłobek	Wieliczka, ul. Szpitalna 1	20	20
5	Żłobek	Wieliczka, ul. Marii Konopnickiej 2	20	20
6	Klub dziecięcy	Zabawa, wieś 17a	14	15
7	Klub dziecięcy	Koźmice Wielkie 853	19	18
8	Żłobek	Strumiany, wieś 224	70	13
9	Żłobek	Wieliczka, miasto, ul. Willowa 7	70	62
10	Żłobek	Wieliczka, ul. Tadeusza Korpała 3	24	18
11	Żłobek	Wieliczka, ul. Różana 24	36	27
12	Klub dziecięcy	Wieliczka, miasto, ul. Krakowska 58	30	30
13	Żłobek	Czarnochowice, wieś 529/1	64	28
14	Żłobek	Wieliczka, miasto, ul. Fryderyka Chopina 1b	24	20
15	Klub dziecięcy	Wieliczka, miasto, ul. Tadeusza Kościuszki 5	30	28
16	Żłobek	Wieliczka, miasto, ul. Jasna 8A	21	0
17	Klub dziecięcy	Kokotów, wieś 670	24	21
18	Żłobek	Wieliczka, miasto, ul. Władysława Jagiełły 2	16	16
19	Żłobek	Wieliczka, miasto, ul. Ochota 15/F	58	40
20	Żłobek	Wieliczka, miasto, ul. Niepołomska 16c	25	25
21	Klub dziecięcy	Wieliczka, miasto, ul. Jasna 8A/U1	24	16
22	Żłobek	Wieliczka, miasto, ul. Szpitalna 7	40	26
23	Żłobek	Pawlikowice, wieś 598	33	27
24	Żłobek	Wieliczka, miasto, ul. Księdza Zygmunta Goliana 22	25	25
25	Żłobek	Wieliczka, miasto, ul. Ochota 4ZW	40	38
26	Żłobek	Kokotów, wieś 231	24	18
27	Żłobek	Grabówki, wieś 307	30	10
28	Klub dziecięcy	Grabie, wieś 236	16	2
29	Żłobek	Wieliczka, miasto, os. Osiedle Henryka Sienkiewicza 24	40	7
30	Żłobek	Lednica Górna, wieś 207	52	20
31	Klub dziecięcy	Wieliczka, miasto, ul. Józefa Kraszewskiego 6A/19	25	7
32	Żłobek	Wieliczka, miasto, ul. Reformacka 4	30	0
suma:			980	628

Opracowanie MGOPS w Wieliczce

3) inne formy opieki nad najmłodszymi:

Lp.	Forma opieki	Miejsce - Adres	Miejsca opieki	Dzieci zapisane
1	dzienna opieka	Śledziejowice, wieś 283	5	4
2	dzienna opieka	Pawlikowice, wieś 598	5	5
3	dzienna opieka	Pawlikowice, wieś 598	5	5
4	dzienna opieka	Koźmice Wielkie, wieś 853A	5	5
5	dzienna opieka	Koźmice Wielkie, wieś 853A	5	5
6	dzienna opieka	Śledziejowice, wieś 283	5	3
suma:			30	27

Opracowanie MGOPS w Wieliczce

4) Wykaz przedszkoli i punktów przedszkolnych (publicznych oraz niepublicznych) w gminę Wieliczka wraz z liczbą uczęszczających do nich dzieci:

Lp.	Placówka	Liczba dzieci/uczniów
		2024/2025
1.	Przedszkole Samorządowe Nr 1 w Wieliczce	60
2.	Przedszkole Samorządowe Nr 2 w Wieliczce	95
3.	Przedszkole Samorządowe Nr 3 w Wieliczce	92
4.	Przedszkole Samorządowe Nr 4 w Wieliczce	137
5.	Przedszkole Samorządowe Nr 5 w Wieliczce	157
6.	Przedszkole Samorządowe Nr 6 Wieliczce	107
7.	Przedszkole Samorządowe w Koźmicach Wielkich	69
8.	Przedszkole Samorządowe w Mietniowie	133
9.	Przedszkole Samorządowe w Strumianach	50
10.	Przedszkole Samorządowe w Śledziejowicach	75
11.	Punkt Przedszkolny w Wieliczce, os. Bogucice	21
12.	Punkt Przedszkolny w Kokotowie	24
13.	Punkt Przedszkolny w Lednicy Górnej	16
14.	Punkt Przedszkolny w Małej Wsi	24
15.	Punkt Przedszkolny w Śledziejowicach	25
16.	Punkt Przedszkolny w Janowicach	20
17.	Punkt Przedszkolny w Sygneczowie	14
18.	Przedszkole Sióstr Urszulanek w Sierczy	98
19.	Niepubliczne Przedszkole „Alladyn” w Strumianach	177
20.	Niepubliczne Przedszkole „Bajkolandia” w Golkowicach	35
21.	Wielickie Przedszkole Montessori w Wieliczce	29
22.	Niepubliczne Przedszkole artystyczno- językowe „Hipo Art” w Wieliczce	83
23.	Niepubliczne Przedszkole KOALA w Kokotowie	39
24.	Niepubliczne Przedszkole Montessori w Wieliczce	101
25.	Niepubliczne Centrum Edukacji Przedszkolnej „Motylkowo” w Małej Wsi	28
26.	Przedszkole Niepubliczne o profilu edukacyjno- sportowym „Mały Champion” w Wieliczce	80
27.	Przedszkole „Montessorek” Caritas Archidiecezji Krakowskiej w Wieliczce	30
28.	Niepubliczne Przedszkole „Narnia” w Wieliczce	25
29.	Prywatne Przedszkole w Gorzkowie	9
30.	Prywatne Przedszkole Językowe „Perełkowo” o profilu teatralno-	58

	scenicznym w Wieliczce	
31.	Przedszkole „Puchatek” w Kokotowie	49
32.	Niepubliczne Przedszkole artystyczno- językowe „Puchatkowo” w Wieliczce	42
33.	Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Rozwijanka”	64
34.	Niepubliczne Przedszkole „Siedmiomilowe Buty” w Wieliczce	48
35.	Przedszkole Niepubliczne „Skakanka” w Wieliczce	33
36.	Prywatne Przedszkole „Tuptusiowe” w Wieliczce	47
37.	Niepubliczne Przedszkole „Tuptusiowy Raj” w Sułkowie	88
38.	Niepubliczne Przedszkole „U aniołka Stróża” w Wieliczce	34
39.	Niepubliczne Przedszkole „Leśna Akademia” w Wieliczce	24
40.	Niepubliczne Przedszkole Muzyczne „Bajkowy Dom” w Wieliczce	29
41.	Niepubliczne Przedszkole Integracyjne „Tygrysek ED” w Wieliczce	39
42.	Niepubliczne Przedszkole Sportowo- językowe FAIR PLAY w Wieliczce	13
43.	Przedszkole „Bratki”	45
44.	Przedszkole Niepubliczne „Ogród Talentów” w Wieliczce	75
45.	Niepubliczny Punkt Przedszkolny dla dzieci z niepełnosprawnościami „MIKRO W”	20
46.	Niepubliczne Przedszkole Sportowo Językowe „Kraina Piotrusia Pana” w Wieliczce	118
47.	Niepubliczne Przedszkole Sportowo- Językowe FAIR PLAY Barnehage w Czarnochowicach	42
48.	Niepubliczne Przedszkole Zielona Wieża Wieliczka	40
49.	Niepubliczne Przedszkole Solandia Akademia Zdrowego Malucha w Kokotowie	25
50.	Przedszkole ACTIVEKIDS Wieliczka	37
51.	Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne MAMILEO w Wieliczce	12
52.	Niepubliczne Przedszkole BABY BOOM nr 6 w Wieliczce	9
53.	Niepubliczne Przedszkole BAJKOWY GLOBUS w Czarnochowicach	32
54.	Niepubliczne przedszkole Terapeutyczne POZYTYWKA w Śledziejowicach	19
55.	Niepubliczny Punkt Przedszkolny Iskierkowo	17
	Razem:	2912

Opracowanie UMiG w Wieliczce

5) Wykaz szkół podstawowych oraz oddziałów przedszkolnych wraz z liczbą uczniów

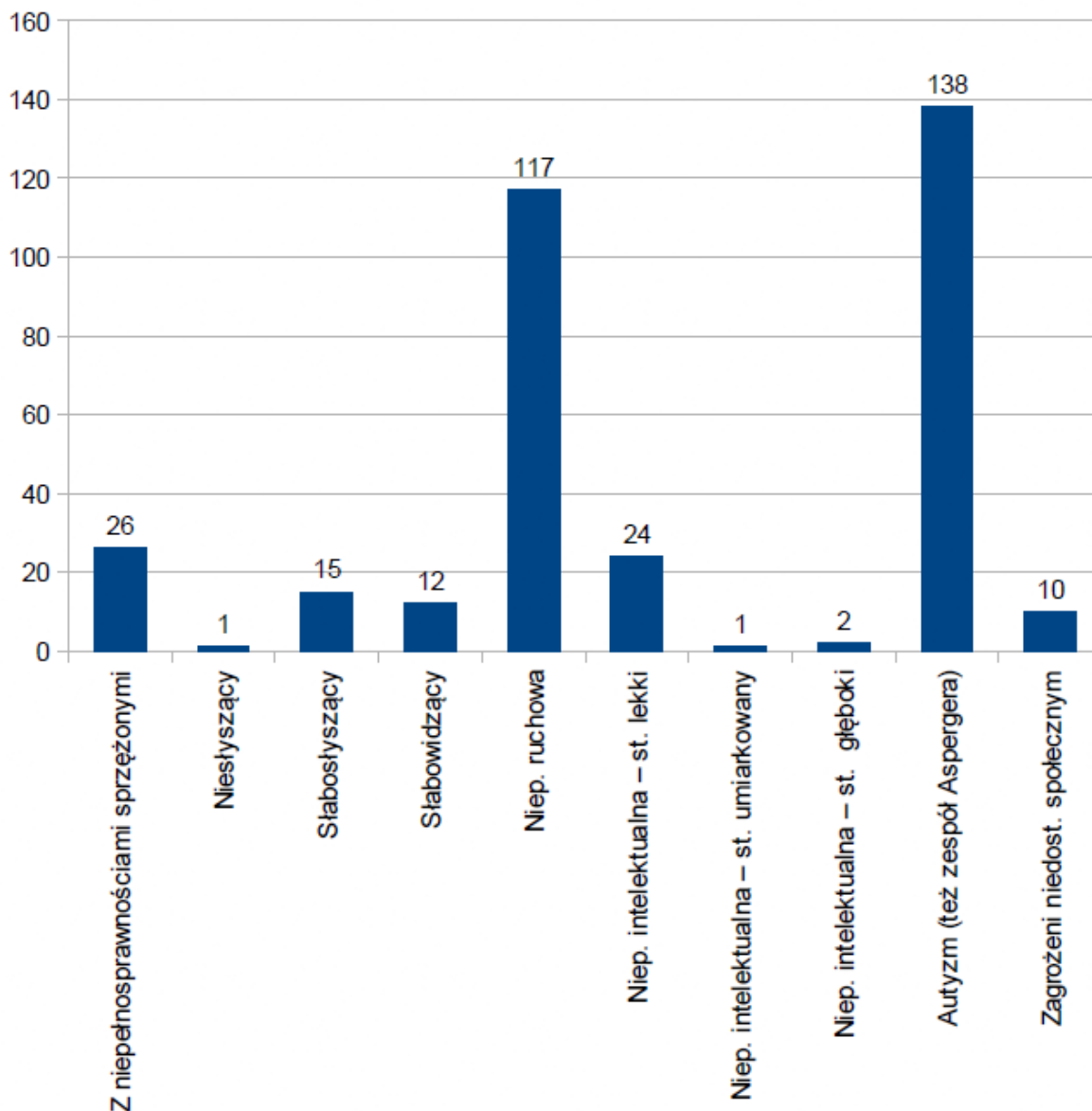
l.p.	Nazwa placówki	Liczba uczniów ogółem	Liczba uczniów w oddziałach przedszkolnych
1.	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Wieliczce	741	20
2.	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Wieliczce	563	44
3.	PF w Sułkowie	87	18
4.	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Wieliczce	641	48
5.	Szkoła Podstawowa z OI Nr 4 w Wieliczce	1068	61
6.	Szkoła Podstawowa nr 6 w Wieliczce	380	50
7.	Szkoła Podstawowa w Byszycach	66	19
8.	Szkoła Podstawowa w Golkowicach	119	12

9.	Szkoła Podstawowa w Gorzkowie	279	87
10.	Szkoła Podstawowa w Grabiu	191	84
11.	Szkoła Podstawowa w Grajowie	174	64
12.	Szkoła Podstawowa w Janowicach	108	25
13.	Szkoła Podstawowa w Koźmicach Wielkich	366	83
14.	Szkoła Podstawowa w Mietniowie	414	0
15.	PF w Pawlikowicach	55	55
16.	Szkoła Podstawowa w Podstolicach	137	41
17.	Szkoła Podstawowa w Raciborsku	146	11
18.	Szkoła Podstawowa w Sierczy	381	63
19.	Szkoła Podstawowa w Sygnejewie	162	20
20.	Szkoła Podstawowa w Śledziejowicach	404	0
21.	Szkoła Podstawowa w Węgrzcu Wielkim	825	70
22.	Szkoła Podstawowa w Dobranowicach	92	41
23.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa Wieliczka Montessori School-- Wielicka Szkoła Montessori	216	0
24.	Prywatna Szkoła Podstawowa „Macierzanka” w Wieliczce	51	11
25.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa Montessori w Wieliczce	129	0
26.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa ISTOTA w Wieliczce	113	0
Razem:		7908	927

Opracowanie UMiG w Wieliczce

- 6) W danych Wydziału Edukacji UMiG w Wieliczce, w grupie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (uczących się w placówkach prowadzonych przez gminę) najliczniejsze jest grono uczniów z autyzmem w tym z zespołem Aspergera (138 uczniów), z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją (117), z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim (24), słabosłyszący (15), słabowidzący (12), zagrożeni niedostosowaniem społecznym (10)

uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

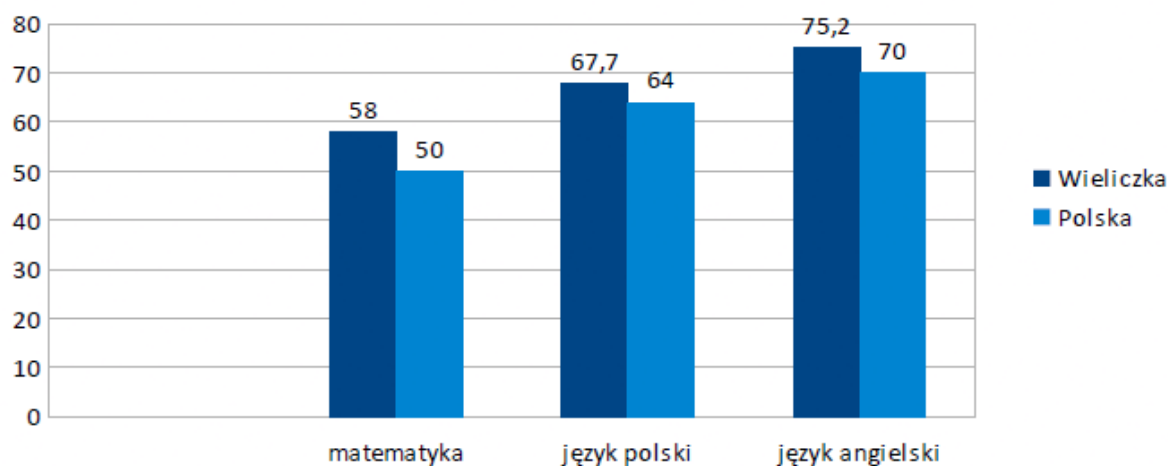

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMig w Wieliczce

7) Planując działania na rzecz rozwoju społecznego warto wziąć pod uwagę również potencjał młodych mieszkańców. Istotnymi wskaźnikami mogą być wyniki osiągane na egzaminach kończących etap edukacji. Poniżej średnia ocen uzyskana przez uczniów szkół z terenu gminy Wieliczka, na egzaminie ósmoklasisty, na zakończenie roku szkolnego 2024/2025 (do egzaminu przystąpiło 750 uczniów):

- język angielski 75,2 % (średnia ogólnopolska: 70%, dane Centralnej Komisji Egzaminacyjnej),
- język polski 67,7% (średnia ogólnopolska: 64%, dane CKE),
- matematyka 58% (średnia ogólnopolska: 50%, dane CKE).

egazmin VIII klas - średnia

Opracowanie własne na podstawie danych z UMiG w Wieliczce oraz Centralnej Komisji Egzaminacyjnej

8) Oferta Powiatowej Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej

Ważnym elementem wsparcia systemu edukacji jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Placówka świadczy pomoc psychologiczną i pedagogiczną. Z usług specjalistów można korzystać dobrowolnie, bezpłatnie i bez konieczności posiadania skierowania.

Działania Poradni koncentrują się na wczesnym rozpoznawaniu trudności rozwojowych, emocjonalnych i edukacyjnych, a także na wzmacnianiu kompetencji wychowawczych i wspieraniu szkół oraz przedszkoli w pracy z uczniami o zróżnicowanych potrzebach.

Zakres oferowanego wsparcia obejmuje m.in.:

- diagnozę i terapię psychologiczną,
- konsultacje pedagogiczne i logopedyczne,
- pomoc w trudnościach emocjonalnych, wychowawczych i edukacyjnych,
- wspieranie rozwoju potencjału dziecka,
- działania na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Poradnia realizuje szeroki wachlarz specjalistycznych diagnoz, w tym:

- diagnozy psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne, fizjoterapeutyczne oraz w zakresie integracji sensorycznej,
- ocenę rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego,
- identyfikację przyczyn trudności dydaktycznych i wychowawczych,
- diagnozę dysleksji rozwojowej i dyskalkulii,
- rozpoznawanie uzdolnień uczniów,
- ocenę dojrzałości szkolnej.

W ramach działań terapeutycznych i socjoterapeutycznych prowadzone są:

- zajęcia pedagogiczne dla uczniów z trudnościami w nauce,
- terapia dla dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi,

– terapia dla dzieci z dysleksją.

Indywidualne formy wsparcia obejmują m.in.:

– terapię logopedyczną dla dzieci z opóźnionym rozwojem mowy, wadami wymowy i jękaniem,

– terapię psychologiczną dla dzieci z problemem moczenia się.

Działania informacyjno-edukacyjne realizowane przez Poradnię to m.in.:

– popularyzacja wiedzy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej,

– zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży,

– prelekcje i warsztaty dla rodziców, wspierające rozwój kompetencji wychowawczych,

– konsultacje dla nauczycieli, rodziców i specjalistów pracujących z dziećmi,

– interwencje w sytuacjach kryzysowych,

– mediacje rodzinne i szkolne.

Dzięki interdyscyplinarnemu zespołowi specjalistów oraz kompleksowemu podejściu, poradnia pełni kluczową rolę w systemie wsparcia dzieci, młodzieży i rodzin w Powiecie Wielickim.

Efekty pracy Powiatowej Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w liczbach przedstawione zostały poniżej:

Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wieliczce

Zakres danych	2023/24 (rok szkolny)	2024/25 (rok szkolny)	do 30.VI.2025r
Opinie	1896	2046	1122
Opinie o potrzebie wczesnego wspomagania	123	142	64
Orzeczenia: o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży niepełnosprawnej;	425	461	268
o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem lub niedostosowanej społecznie;	10	14	10
o potrzebie zajęć rewalidacyjno- wychowawczych dla młodzieży z upośledzeniem w stopniu głębokim;	2	4	2
o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego;	2	0	0
o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły (przedszkola);	77	106	42
Liczba rodziców, którzy otrzymali wsparcie indywidualne lub poprzez udział w proponowanych formach zorganizowanych:	3553	3268	2296
Liczba dzieci objętych wsparciem psychologiczno – pedagogicznym poprzez udział w różnego rodzaju formach zajęć na terenie Poradni:	630	318	235

Opracowanie MGOPS w Wieliczce na podstawie danych Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wieliczce. Dane szacunkowe. Gmina Wieliczka stanowi 46,3 % mieszkańców Powiatu.

4.2 Mieszkalnictwo

1) W 2024 roku w gminie Wieliczka oddano do użytku 821 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 11,84 nowych lokali. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa

małopolskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Wieliczka to 27 351 nieruchomości.
(w: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Wieliczka)

2) „Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Wieliczka to 3,87 i jest porównywalna do przeciętnej liczby izb dla województwa małopolskiego oraz nieznacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2024 roku w gminie Wieliczka to 84,00 m² i jest znacznie mniejsza od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa małopolskiego oraz nieznacznie mniejsza od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 95,37% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 94,08% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 93,51% mieszkań posiada łazienkę, 85,99% korzysta z centralnego ogrzewania, a 87,49% z gazu sieciowego”.
(w: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Wieliczka)

3) Lokale mieszkalne w zasobie Gminy Wieliczka to 241 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 9.567,00 m2, w tym:

a) 120 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 4.272,00 m2 w budynkach stanowiących w 100%

własność Gminy Wieliczka,

b) 82 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 3.625,00 m2 w budynkach wspólnot mieszkaniowych,

c) 39 lokali o łącznej powierzchni 1.670,00 m2 stanowiących mienie prywatne osób narodowości

żydowskiej, będące w nieodpłatnym użytkowaniu,

d) 11 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 534,36 m2 w budynkach stanowiących mienie sołeckie.

(dane UMiG w Wieliczce)

4) W 2026 r. planowane jest otwarcie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Węgrzcach Wielkich, które ma zapewnić całodobową opiekę i wsparcie dorosłym osobom z niepełnosprawnościami z terenu Gminy Wieliczka, w szczególności osobom z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Placówka będzie dysponować 20 miejscami pobytu całodobowego.

4.3 Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, osoba lub rodzina, która doświadcza trudnej sytuacji życiowej i nie jest w stanie samodzielnie jej przezwyciężyć, mimo wykorzystania własnych uprawnień, zasobów i możliwości, może ubiegać się o wsparcie.

Przyczyny udzielania pomocy mieszkańcom Gminy obejmują różnorodne sytuacje i zdarzenia życiowe, które zostały zestawione w tabeli poniżej.

1. Wybrane dane z zasobów Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

a) Na podstawie ustawy o pomocy społecznej, każda osoba, która nie jest w stanie pokonać samodzielnie przezwyciężyć trudności życiowych może uzyskać pomoc finansowaną ze środków publicznych. Poniższa tabela przedstawia katalog przyczyn udzielania takiej pomocy mieszkańcom gminy Wieliczka w latach 2023 – 2025 (do końca I półrocza).

Powody przyznania pomocy	Dane za 2023 r.		Dane za 2024 r.		Dane za I półrocze 2025 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
ubóstwo	409	628	340	484	225	360
bezrobocie	237	395	189	286	144	230
niepełnosprawność	310	417	281	390	216	245
długotrwała lub ciężka choroba	461	622	449	597	341	451
potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	66	293	57	261	50	227
bezdomność	37	40	35	35	23	23

bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego:	26	102	21	83	19	71
alkoholizm	55	62	46	51	42	46
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	21	26	12	15	12	16
zdarzenie losowe	5	10	2	2	0	0
narkomania	3	3	7	7	6	7
przemoc w rodzinie	4	10	6	20	5	17
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	1	1	0	0	0	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0
sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	1	1

Opracowanie MGOPS w Wieliczce

b) Dominującymi powodami udzielenia pomocy społecznej w latach od 2023 do 2025 są:

- długotrwała lub ciężka choroba

(kadra MGOPS w Wieliczce dostosowuje ofertę pomocową do indywidualnych potrzeb, aby efektywnie pomagać zarówno osobie z diagnozą choroby, jak i rodzinie chorego. Oferta dla tej grupy klientów jest szczególnie ważna i traktowana w sposób priorytetowy),

- ubóstwo

(o ubóstwie mówimy, gdy dochód osoby/rodziny nie przekracza ustawowego kryterium dochodowego. W przypadku osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe jest to kwota 1010 zł, w przypadku rodzin 823 zł w przeliczeniu na osobę w rodzinie. Formą pomocy dla rodzin/osób w ubóstwie poza świadczeniami pieniężnymi jest również specjalistyczna praca socjalna, której celem jest doprowadzenie do usamodzielnienia, uniezależnienia klienta/rodziny od pomocy instytucjonalnej),

- niepełnosprawność

(przybywa osób posiadających orzeczenia o niepełnosprawności, przybywa świadomych niepełnosprawnych korzystających z pomocy. Osoby z niepełnosprawnością mogą liczyć na dostosowaną indywidualnie do ich potrzeb pomoc. Obejmuje on m.in. ośrodki wsparcia dziennego, usługi specjalistyczne, usługi opiekuńcze oraz usługi sąsiedzkie. Ważnym uzupełnieniem są programy ministerialne, takie jak Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej oraz Opieka Wytchnieniowa, a także projekt realizowany w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027 – „POKONAĆ OGRANICZENIA”, ukierunkowany na rozwój usług społecznych dla osób zależnych, z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów),

- bezrobocie

(osoby bezrobotne, które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej najczęściej borykają się ze złożonymi problemami towarzyszącymi, np uzależnieniem od alkoholu czy narkotyków, wycofaniem społecznym, syndromem wyuczonej bezradności)),

- alkoholizm

(„w 2022 roku odnotowano spadek spożycia 100% alkoholu w przeliczeniu na jednego mieszkańca Polski z poziomu 9,73 l w 2021 roku do 9,37 l, i jest to poziom najniższy od 6 lat. Z drugiej jednak strony od kilku lat widoczna jest wyraźna tendencja zwiększania się liczby zgonów z powodu używania alkoholu, osiągając najwyższą wartość 14 048 przypadków w 2021 roku

Według oszacowań 1,9% dorosłych mieszkańców Polski było kiedykolwiek uzależnionych od alkoholu, natomiast 0,64% w ciągu ostatnich 12 miesięcy” w: Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, *Raport 2023. Uzależnienia w Polsce*.

Po ekstrapolacji na populację mieszkańców gminy Wieliczka oznacza to 920 uzależnionych kiedykolwiek w życiu i 310 uzależnionych w ciągu ostatnich 12 miesięcy),

- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności

(rodzina stanowi podstawowe środowisko wychowania, opieki i rozwoju, a jej rolą jest zapewnienie poczucia bezpieczeństwa każdemu z jej członków. Wsparcie realizowane przez MGOPS w Wieliczce jest realizowane zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami i diagnozą środowiska)

Liczba rodzin z podziałem na liczbę dzieci korzystających z pomocy MGOPS w Wieliczce

Rodziny z dziećmi		Liczba dzieci w rodzinach			
Rok	Liczba rodzin	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci i więcej
2023	114	33	30	33	19
2024	96	26	26	29	15
Dane za I półrocze 2025	80	21	23	23	13

Opracowanie MGOPS w Wieliczce

Z danych przedstawionych w poniższych tabelach wynika systematyczny wzrost liczby rodzin i osób posiadających Wielicką Kartę Dużej Rodziny oraz ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny, co świadczy o rosnącym zainteresowaniu korzystaniem z przysługujących ulg i uprawnień.

Wielicka Karta Dużej Rodziny 3+

Zakres danych	Wg stanu na 31.12.2023r	Wg stanu na 31.12.2024r	Wg stanu na 30.06.2025r
Liczba rodzin posiadających wielicką Kartę Dużej Rodziny 3+	572	519	417
Liczba osób posiadających wielicką Kartę Dużej Rodziny 3+	2502	2440	1979
W tym rodziców	920	915	790
W tym dzieci	1582	1525	1189

Opracowanie MGOPS w Wieliczce

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny

Zakres danych	Wg stanu na 31.12.2023r	Wg stanu na 31.12.2024r	Wg stanu na 30.06.2025r
Liczba rodzin posiadających KDR	2814	2965	3020
Liczba osób posiadających KDR	9877	10410	10639
W tym rodziców	5040	5297	5401
W tym dzieci	4837	5113	5238

Opracowanie MGOPS w Wieliczce

Pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają wsparcie oraz podejmują działania mające na celu wypracowanie optymalnych rozwiązań dostosowanych do indywidualnej sytuacji osób i rodzin, z zachowaniem wysokich standardów realizacji zadań.

Analiza danych dotyczących gospodarstw domowych korzystających z usług MGOPS w Wieliczce, w latach 2023–2025 (I półrocze) wskazuje na spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia udzielanego na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy MGOPS w Wieliczce

Zakres danych	Dane za rok 2023	Dane za rok 2024	Dane za 1 półrocze 2025
Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	1185	931	701
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	1683	1341	1031
Liczba rodzin z dziećmi do 18 roku życia korzystającymi z pomocy społecznej	114	96	80
Liczba osób w rodzinach z dziećmi do 18 roku życia	465	396	321

Opracowanie MGOPS w Wieliczce

c) Wsparcie dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej realizowane jest ze środków własnych gminy oraz funduszy zewnętrznych.

Pprogramy realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczce dzięki pozyskanym dotacjom:

- „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” – program finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego, umożliwiający osobom z niepełnosprawnościami uzyskanie wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym.

- „Opieka wytchnieniowa” – program finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego, zapewniający czasowe zastępstwo dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami, umożliwiając im odpoczynek lub załatwienie niezbędnych spraw. Usługa realizowana jest w formie pobytu dziennego (do 240 godzin rocznie) oraz pobytu całodobowego (do 14 dni w roku).

- „Korpus Wsparcia Seniorów” – program stanowiący kontynuację inicjatywy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, którego celem jest poprawa bezpieczeństwa oraz jakości życia osób starszych poprzez wsparcie w miejscu ich zamieszkania.

- „Posiłek w szkole i w domu” – program ustanowiony uchwałą Rady Ministrów, którego celem jest zapewnienie pomocy w formie posiłku, świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych lub świadczenia pieniężnego na zakup posiłku bądź żywności osobom tego potrzebującym, w szczególności dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej (w szczególności osobom starszym, chorym, z niepełnosprawnościami i samotnym)

2. Analiza danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce za lata 2023–2025 wskazuje na utrzymującą się dominację problemów zdrowotnych jako głównej przyczyny korzystania z pomocy społecznej. Długotrwała lub ciężka choroba pozostaje najczęściej identyfikowanym powodem udzielania wsparcia, a liczba rodzin dotkniętych kryzysem zdrowotnym wykazuje tendencję wzrostową.

Trend ten świadczy o rosnącym znaczeniu usług opiekuńczych, specjalistycznych oraz wsparcia środowiskowego. Coraz częściej pomoc nie ogranicza się do świadczeń finansowych, lecz obejmuje kompleksowe towarzyszenie rodzinie w procesie leczenia, organizacji opieki oraz zabezpieczenia funkcjonowania gospodarstwa domowego. W ujęciu strategicznym oznacza to konieczność dalszego rozwoju usług środowiskowych oraz wzmacniania współpracy z podmiotami ochrony zdrowia.

Drugą istotną przyczyną korzystania z pomocy społecznej pozostaje ubóstwo, definiowane w odniesieniu do ustawowych kryteriów dochodowych (1010 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 823 zł na osobę w rodzinie). Pomimo funkcjonowania rozbudowanego systemu świadczeń społecznych problem niedostatku dochodowego nadal dotyka znaczącą grupę mieszkańców.

W tej kategorii widoczna jest potrzeba kontynuowania działań aktywizujących oraz wzmacniających samodzielność ekonomiczną rodzin. Kluczowe znaczenie ma profesjonalna praca socjalna ukierunkowana na diagnozę potencjału, odbudowę kompetencji społecznych i zawodowych oraz ograniczanie długotrwałej zależności od świadczeń. Strategicznie wymaga to utrzymania równowagi pomiędzy wsparciem finansowym a działaniami aktywizującymi.

Kolejnym obszarem o rosnącym znaczeniu jest niepełnosprawność. Zwiększa się liczba osób posiadających orzeczenia oraz korzystających z dostępnych form pomocy. Wzrost ten może być efektem zarówno zmian demograficznych (starzenie się społeczeństwa), jak i większej świadomości praw oraz dostępnych programów wsparcia.

Z perspektywy strategicznej oznacza to konieczność dalszego rozwijania usług asystenckich, opieki wytchnieniowej oraz wsparcia dziennego. Realizowane programy – takie jak „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”, „Opieka Wytchnieniowa” czy projekt „POKONAĆ OGRANICZENIA” w ramach Funduszy Europejskich dla Małopolski 2021–2027 – wpisują się w kierunek deinstytucjonalizacji usług społecznych i wzmacniania wsparcia w środowisku lokalnym.

Bezrobocie, choć nie jest obecnie dominującą przyczyną udzielania pomocy, nadal stanowi istotny czynnik wykluczenia społecznego. W strukturze osób korzystających ze wsparcia widoczna jest grupa klientów z problemami sprzężonymi – uzależnieniami, zaburzeniami psychicznymi, długotrwałą biernością zawodową czy deficytami kompetencji społecznych. W takich przypadkach powrót na rynek pracy wymaga długofalowych, zintegrowanych działań międzyinstytucjonalnych.

Istotną grupę stanowią również rodziny korzystające ze wsparcia z tytułu ochrony macierzyństwa oraz wielodzietności. W tym obszarze działania MGOPS koncentrują się na profilaktyce, wzmacnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganiu kryzysom rodzinnym. W ujęciu strategicznym oznacza to konieczność utrzymania i rozwijania narzędzi wsparcia środowiskowego, aby minimalizować ryzyko interwencji o charakterze instytucjonalnym.

Problem uzależnienia od alkoholu pozostaje stałym, choć trudnym do redukcji obszarem interwencji. Dotyczy on głównie osób długotrwale wykluczonych społecznie, często z wieloletnim doświadczeniem bezdomności oraz współwystępującymi problemami zdrowotnymi. Skala i charakter zjawiska wskazują na potrzebę kontynuowania działań terapeutycznych, motywacyjnych oraz wspierających readaptację społeczną, przy jednoczesnym rozwijaniu współpracy z instytucjami ochrony zdrowia i organizacjami pozarządowymi.

Przedstawione tendencje wskazują, że lokalna polityka społeczna powinna koncentrować się na rozwoju usług środowiskowych, wzmacnianiu samodzielności mieszkańców oraz budowaniu systemu wsparcia opartego na współpracy instytucjonalnej i indywidualnym podejściu do potrzeb mieszkańców.

4.4 Bezpieczeństwo mieszkańców stanowi jeden z fundamentów stabilnego funkcjonowania lokalnej społeczności. Współpraca samorządu z Komendą Powiatową Policji oraz Strażą Miejską w Wieliczce odgrywa kluczową rolę w monitorowaniu zagrożeń, reagowaniu na sytuacje kryzysowe oraz budowaniu poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Miasta i Gminy Wieliczka.

Dane Komendy Powiatowej Policji (stan na koniec 2024 r.)

W 2024 roku odnotowano:

- 7 760 interwencji, w tym 455 interwencji domowych,
- 76 interwencji zakończonych wszczęciem procedury „Niebieskiej Karty”,
- 7 499 wykroczeń,
- 921 postępowań przygotowawczych (dochodzeń i śledztw),
- 336 kolizji drogowych,
- 16 wypadków drogowych, w których śmierć poniosła 1 osoba, a 16 osób zostało rannych.

Skala podejmowanych działań wskazuje na wysoką aktywność służb oraz utrzymujące się zagrożenia w obszarze bezpieczeństwa w ruchu drogowym i bezpieczeństwa w środowisku domowym.

Dane Straży Miejskiej w Wieliczce (stan na koniec 2024 r.)

Straż Miejska przyjęła 3 232 zgłoszenia od mieszkańców, w tym dotyczące:

- zagrożeń w ruchu drogowym – 1 191,
- zakłóceń porządku publicznego i spokoju – 382,
- ochrony środowiska i gospodarki odpadami – 357,
- zagrożeń życia i zdrowia – 245,

- zwierząt – 143,
- awarii technicznych – 106,
- zagrożeń pożarowych (katastrof) – 16.

Ponadto:

- 87 osób doprowadzono do izby wytrzeźwień (12 kobiet i 75 mężczyzn),
- nałożono 113 grzywien na łączną kwotę 15 700 zł.

Struktura zgłoszeń wskazuje, że dominującym obszarem interwencji pozostają zagrożenia w ruchu drogowym oraz kwestie związane z porządkiem publicznym i ochroną środowiska.

Tendencje i wyzwania

Służby porządkowe odnotowują systematyczny wzrost liczby interwencji związanych z przemocą domową, co potwierdza narastającą skalę problemu i konieczność wzmacniania działań ochronnych oraz wsparcia dla osób doświadczających przemocy. Liczba wszczynanych procedur „Niebieskiej Karty” wskazuje na potrzebę dalszej intensyfikacji współpracy pomiędzy służbami mundurowymi, pomocą społeczną, oświatą i ochroną zdrowia.

Równolegle obserwuje się pogłębiające się trudności wynikające z uzależnień – zarówno alkoholowych, jak i narkotykowych – które często stanowią tło interwencji oraz wpływają na bezpieczeństwo rodzin i przestrzeni publicznej. Liczba osób doprowadzanych do izby wytrzeźwień potwierdza utrzymującą się skalę problemu nadużywania alkoholu.

W świetle powyższych wyzwań rośnie znaczenie profilaktyki i edukacji społecznej, ukierunkowanej na wczesne rozpoznawanie zagrożeń, wzmacnianie kompetencji społecznych, budowanie świadomości prawnej oraz promowanie postaw odpowiedzialności i wzajemnego szacunku. Działania te – realizowane we współpracy z Policją, Strażą Miejską, instytucjami społecznymi i edukacyjnymi – stanowią niezbędny element kompleksowego systemu bezpieczeństwa lokalnego.

4.5 Obszar ochrony zdrowia na terenie Gminy Wieliczka realizowany jest przez Samodzielny Publiczny Zespół Lecznictwa Otwartego w Wieliczce (SPZLO) – samodzielną jednostkę organizacyjną, dla której organem tworzącym jest Gmina Wieliczka. Model ten zapewnia samorządowi realny wpływ na kierunki rozwoju lokalnej opieki zdrowotnej oraz umożliwia dostosowywanie oferty świadczeń do potrzeb mieszkańców.

W skład SPZLO wchodzi:

- Miejska Przychodnia Zdrowia w Wieliczce,
- Ośrodek Zdrowia w Chorągwicy,
- Ośrodek Zdrowia w Węgrzicach Wielkich,
- Gabinety Podstawowej Opieki Zdrowotnej przy ul. Kościuszki 51 w Wieliczce.

SPZLO realizuje bezpłatne świadczenia medyczne w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia, obejmujące:

- Podstawową Opiekę Zdrowotną (POZ),
- Ambulatoryjną Opiekę Specjalistyczną (AOS),
- stomatologię,
- rehabilitację.

Zakres oferowanych świadczeń wskazuje na kompleksowy charakter usług, obejmujący zarówno podstawową diagnostykę i leczenie, jak i wsparcie specjalistyczne oraz rehabilitacyjne. Istotnym atutem jednostki jest funkcjonowanie własnej Pracowni Diagnostyki Laboratoryjnej i Obrazowej, co zwiększa dostępność badań, skraca czas oczekiwania na wyniki oraz poprawia koordynację procesu leczenia.

Placówki SPZLO funkcjonują w dni powszednie w godzinach 8:00–20:00, co zapewnia mieszkańcom dostęp do świadczeń w rozszerzonym przedziale czasowym i umożliwia korzystanie z usług osobom aktywnym zawodowo.

4.6 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym.

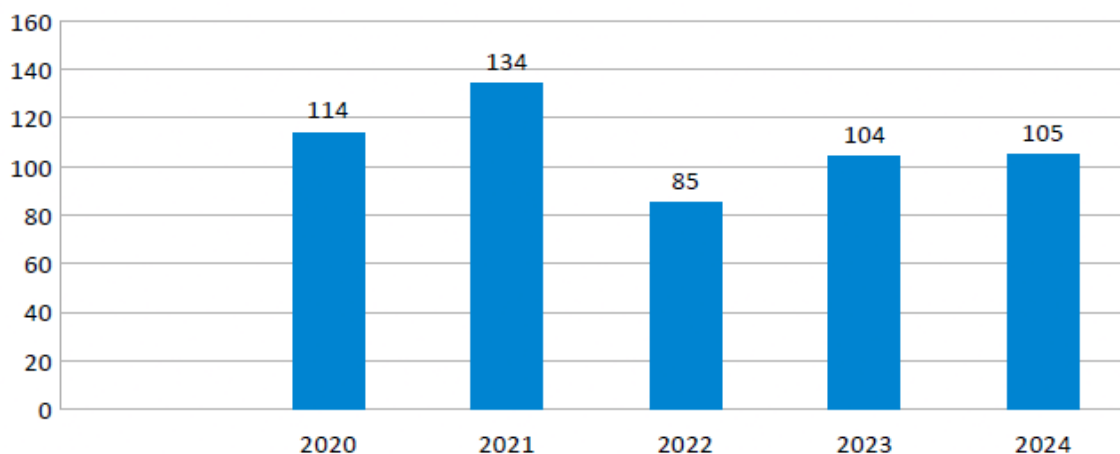
Z perspektywy planowania i realizacji działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych kluczowe znaczenie mają dane ukazujące skalę oraz dynamikę zjawisk niepożądanych, w szczególności związanych z nadużywaniem alkoholu.

Analiza liczby wniosków kierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wieliczce w latach 2020–2024 wskazuje na zmienność natężenia zgłoszeń. W badanym okresie liczba wniosków wahała się od 85 (najniższy poziom w 2022 r.) do 134 (najwyższy poziom w 2021 r.). Po wyraźnym spadku w 2022 roku nastąpiła stabilizacja – w 2023 r. odnotowano 104 wnioski, natomiast w 2024 r. 105 wniosków.

Utrzymujący się w ostatnich dwóch latach zbliżony poziom zgłoszeń może świadczyć o względnej stabilizacji skali problemu, jednak liczba przekraczająca sto wniosków rocznie potwierdza jego istotne znaczenie społeczne. Dane te wskazują na potrzebę kontynuowania działań profilaktycznych, terapeutycznych oraz interwencyjnych.

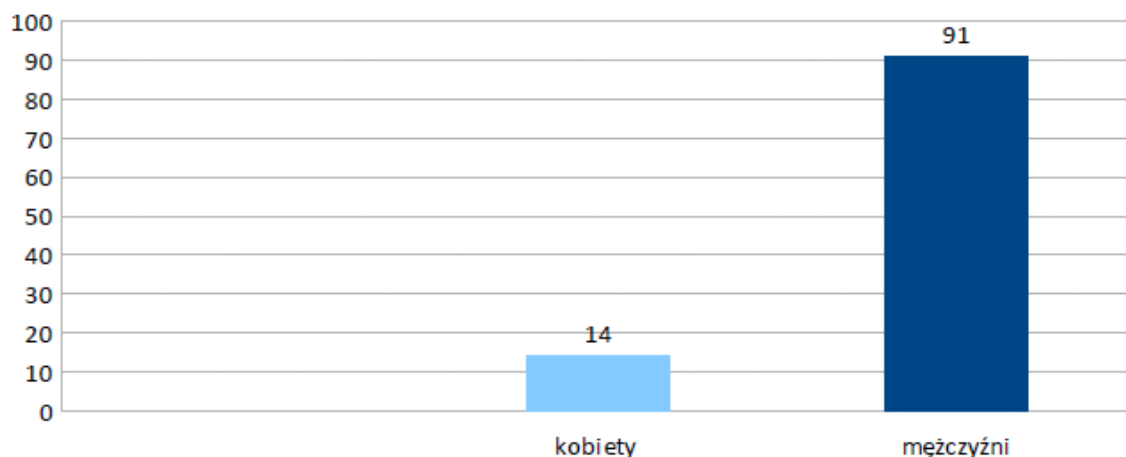
Struktura wniosków z 2024 r. pokazuje wyraźną dysproporcję ze względu na płeć – spośród 105 zgłoszeń 14 dotyczyło kobiet, a 91 mężczyzn. Oznacza to, że ponad 85% spraw dotyczyło mężczyzn, co potwierdza utrzymującą się tendencję dominacji problemu uzależnienia od alkoholu w tej grupie. Jednocześnie przypadki dotyczące kobiet wymagają szczególnej uwagi ze względu na często współwystępujące problemy rodzinne, opiekuńcze i zdrowotne.

wnioski do GKRPA

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z GKRPA w Wieliczce

wnioski do GKRPA wg płci

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z GKRPA w Wieliczce

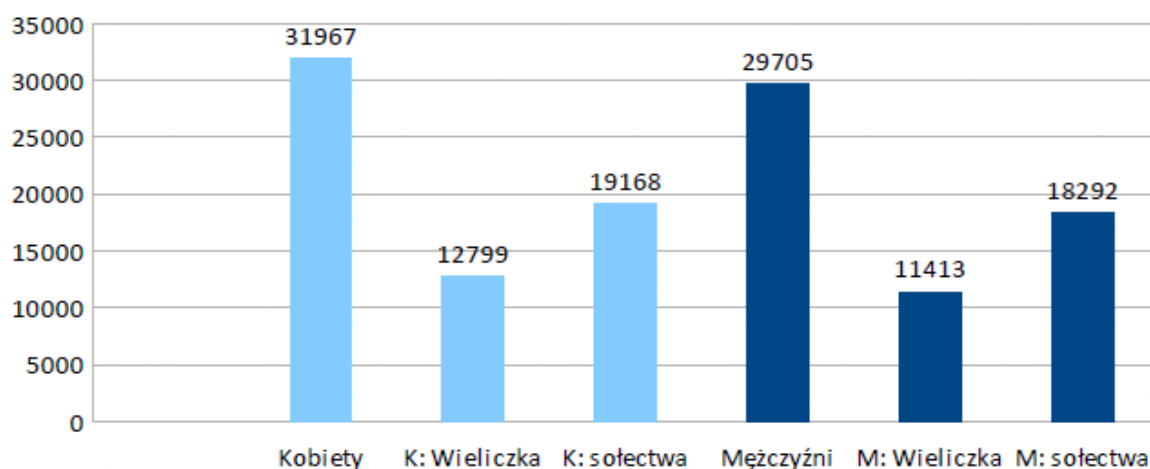
Analiza danych dotyczących liczby pacjentów Poradni Leczenia Uzależnień funkcjonującej w strukturze SPZLO w Wieliczce w latach 2020–2024 wskazuje na istotne wahania w poziomie zapotrzebowania na specjalistyczne wsparcie terapeutyczne. W badanym okresie liczba osób korzystających z usług poradni mieściła się w przedziale od 1 723 pacjentów (najniższy poziom w 2024 r.) do 2 077 pacjentów (najwyższy poziom w 2023 r.).

Po wzroście liczby pacjentów w 2023 roku w 2024 roku nastąpił wyraźny spadek, jednak poziom 1 723 osób rocznie nadal świadczy o znaczącej skali problemu uzależnień w społeczności lokalnej. Zmiany te mogą być konsekwencją czynników społecznych i ekonomicznych, a także efektów prowadzonych działań profilaktycznych i terapeutycznych. Nie bez znaczenia pozostaje również rosnąca świadomość mieszkańców w zakresie zdrowia psychicznego oraz większa gotowość do korzystania z profesjonalnej pomocy.

Struktura pacjentów w 2024 roku wskazuje na wyraźną przewagę mężczyzn. Spośród 1 723 osób objętych wsparciem terapeutycznym 502 stanowiły kobiety (29,1%), natomiast 1 221 mężczyźni (70,9%). Dane te potwierdzają utrzymującą się dominację problemu uzależnień wśród mężczyzn, co pozostaje spójne z analizą wniosków kierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jednocześnie niemal jedna trzecia pacjentów to kobiety, co wskazuje na potrzebę rozwijania działań terapeutycznych uwzględniających specyfikę uzależnień w tej grupie, w tym kontekst rodzinny i opiekuńczy.

Skala korzystania z usług Poradni Leczenia Uzależnień jednoznacznie wskazuje, że leczenie uzależnień pozostaje jednym z kluczowych filarów budowania dobrostanu i bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Wieliczka.

struktura ludności wg płci

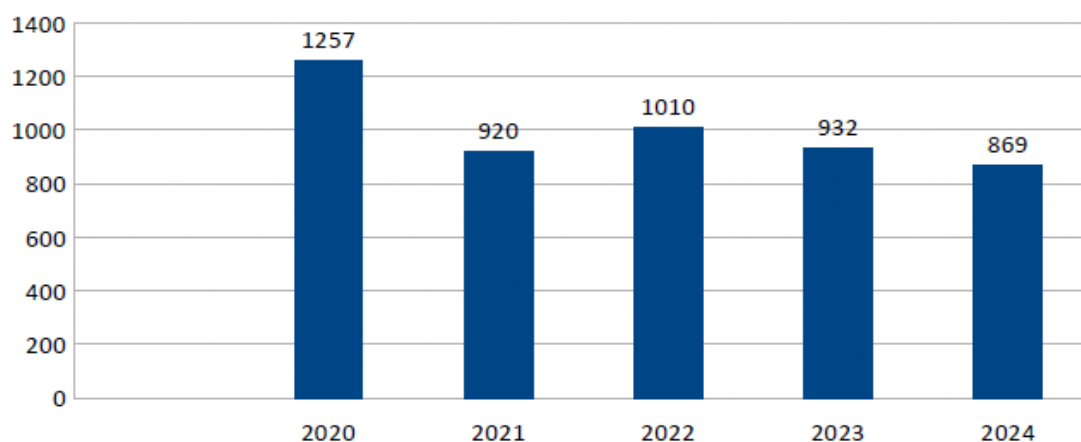
Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

Liczba osób korzystających ze wsparcia Zespołu Terapeutów, działającego w ramach gminnego programu profilaktyki w latach 2020–2024, podlegała wyraźnym wahaniom. W analizowanym okresie najmniejszą liczbę uczestników psychoterapii indywidualnej odnotowano w 2024 roku – 869 osób, natomiast najwyższą w 2020 roku – 1 257 osób.

Zauważalny spadek liczby osób korzystających z terapii indywidualnej w ostatnich latach może wynikać z kilku czynników, w tym ze zmian organizacyjnych, dostępności specjalistów, modyfikacji oferty wsparcia lub przesunięcia części odbiorców do innych form pomocy (np. poradni specjalistycznych czy terapii grupowej). Nie można również wykluczyć wpływu czynników społecznych i ekonomicznych, a także zmieniających się postaw wobec korzystania z pomocy psychologicznej.

Pomimo spadku liczby uczestników w 2024 roku, skala korzystania z psychoterapii – obejmująca blisko 900 osób rocznie – potwierdza utrzymujące się zapotrzebowanie na wsparcie terapeutyczne w ramach lokalnego systemu profilaktyki.

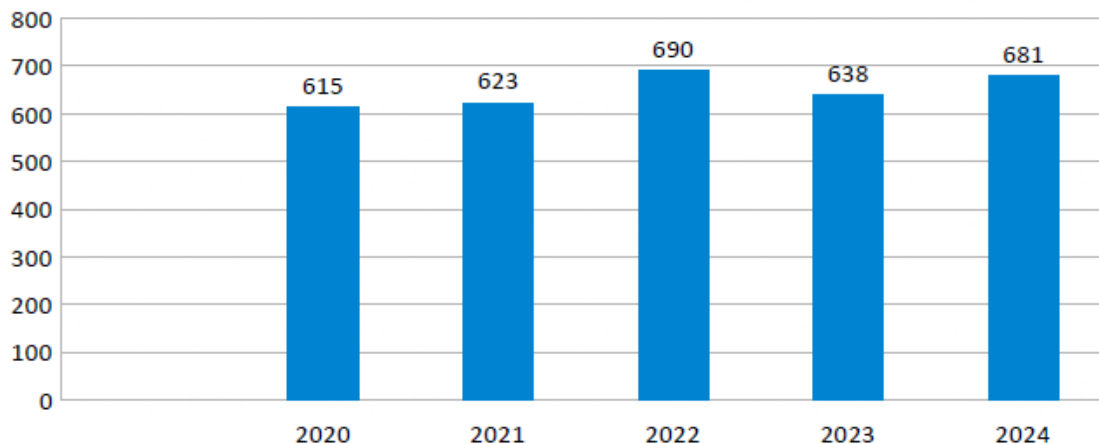
Zespół Terapeutów - klienci

Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Wieliczce

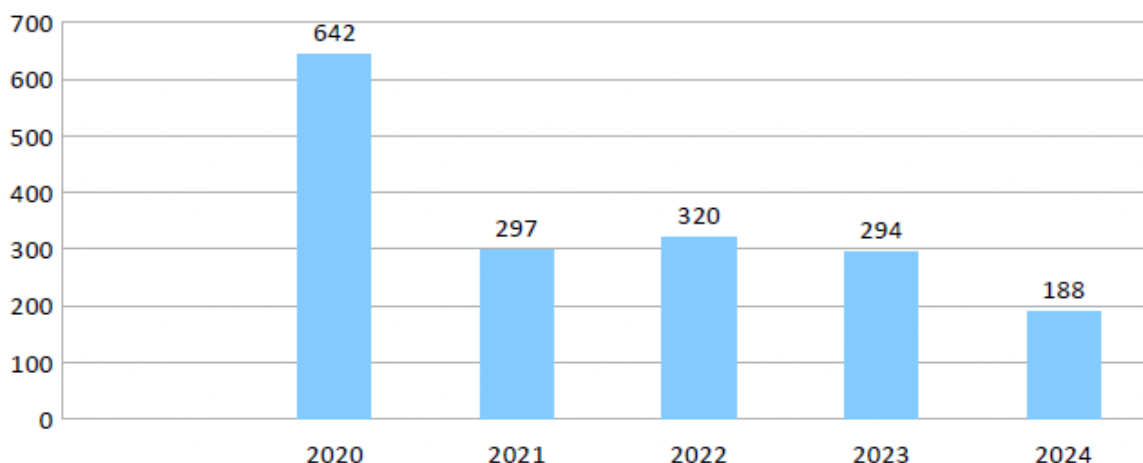
Z grona 869 klientów Zespołu Terapeutów w roku 2024 dorośli stanowili 78,4% (681 osób) zaś dzieci i młodzież 21,6% (188 osób).

Zespół Terapeutów - dorośli

Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Wieliczce

Zespół Terapeutów - dzieci i młodzież

Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Wieliczce

Poziom spójności społecznej, w tym integracji wspólnoty lokalnej, można oceniać między innymi poprzez stosunek do jej najsłabszych członków. W przypadku gminy – jako podstawowej jednostki samorządu terytorialnego, tworzącej najbliższe otoczenie życia człowieka – miarą dojrzałości społecznej oraz jakości polityki lokalnej jest sposób wspierania osób najbardziej potrzebujących, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych oraz niesamodzielnych.

Gmina Wieliczka podejmuje szereg działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin. Wsparcie realizowane jest zarówno ze środków własnych budżetu gminy, jak i z funduszy zewnętrznych pozyskiwanych na realizację zadań w obszarze polityki społecznej.

Przykładowe działania obejmują w szczególności:

nazwa zadania	Podmiot realizujący
Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla klientów Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce. Celem usług jest	Polski Czerwony Krzyż

wspieranie osób samotnych i w rodzinach, w podeszłym wieku i przewlekle chorych w codziennym funkcjonowaniu	
Prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	Fundacja Wspierania Rozwoju Społecznego
Wykonywanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu ich zamieszkania	Fundacja Wspierania Rozwoju Społecznego
Prowadzenie ośrodka wsparcia – klubu samopomocy dla 35 uczestników – osób z zaburzeniami psychicznymi, zamieszkałych na terenie Gminy Wieliczka	Fundacja Wspierania Rozwoju Społecznego
Prowadzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	CARITAS Archidiecezji Krakowskiej
Wspieranie działalności charytatywnej w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji. Stacja Caritas usytuowana jest pod adresem ul. Sikorskiego 6 w Wieliczce	CARITAS Archidiecezji Krakowskiej
Prowadzenie ośrodka wsparcia – klubu samopomocy dla osób starszych	Parafia Rzymskokatolicka Św. Klemensa w Wieliczce
Prowadzenie ośrodka wsparcia – dziennego domu pomocy dla 45 uczestników – osób starszych i niepełnosprawnych z terenu Miasta i Gminy Wieliczka	CARITAS Archidiecezji Krakowskiej
Prowadzenie dwóch mieszkań wspomaganych łącznie dla 14 osób starszych i niepełnosprawnych	CARITAS Archidiecezji Krakowskiej
Przygotowywanie oraz wydawanie gorącego posiłku dla osób tego pozbawionych z terenu Gminy Wieliczka	Spółdzielnia Socjalna Przyszłość z siedzibą w Wieliczce - Bar „Bułka z Masłem”
Działalność charytatywna polegająca na prowadzeniu na terenie Gminy Wieliczka kuchni/jadłodajni	Spółdzielnia Socjalna Przyszłość z siedzibą w Wieliczce - Bar „Bułka z Masłem”

Podejmowane inicjatywy wpisują się w kierunek deinstytucjonalizacji usług społecznych, zakładający rozwój wsparcia w środowisku lokalnym oraz umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami jak najdłuższego, samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania.

Wyzwania w tym obszarze wynikają przede wszystkim z rosnącej liczby osób wymagających wsparcia, postępującego procesu starzenia się społeczeństwa oraz zwiększających się kosztów realizacji usług opiekuńczych. Odpowiedzią na te potrzeby jest systematyczne rozwijanie oferty wsparcia, wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań społecznych.

4.8 Współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Corocznie Rada Miejska w Wieliczce przyjmuje Program współpracy Gminy Wieliczka z organizacjami pozarządowymi, określający priorytetowe obszary zadań publicznych, formy współdziałania oraz zasady finansowania inicjatyw realizowanych w partnerstwie z trzecim sektorem. Dokument ten stanowi podstawę systematycznej i transparentnej współpracy samorządu z organizacjami społecznymi.

W 2024 roku na realizację zadań publicznych powierzonych organizacjom pozarządowym przeznaczono kwotę 8 082 030 zł. Skala środków finansowych świadczy o istotnej roli sektora obywatelskiego w realizacji polityk publicznych gminy, w szczególności w obszarze pomocy społecznej, profilaktyki, ochrony zdrowia, kultury, sportu oraz działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Z dostępnych danych wynika, że na terenie Gminy Wieliczka działa ponad 220 stowarzyszeń i fundacji. Tak znacząca liczba podmiotów potwierdza wysoki poziom aktywności społecznej mieszkańców oraz duży potencjał do współpracy partnerskiej. Organizacje pozarządowe pełnią istotną funkcję uzupełniającą wobec działań samorządu, często szybciej i elastyczniej reagując na pojawiające się potrzeby społeczne.

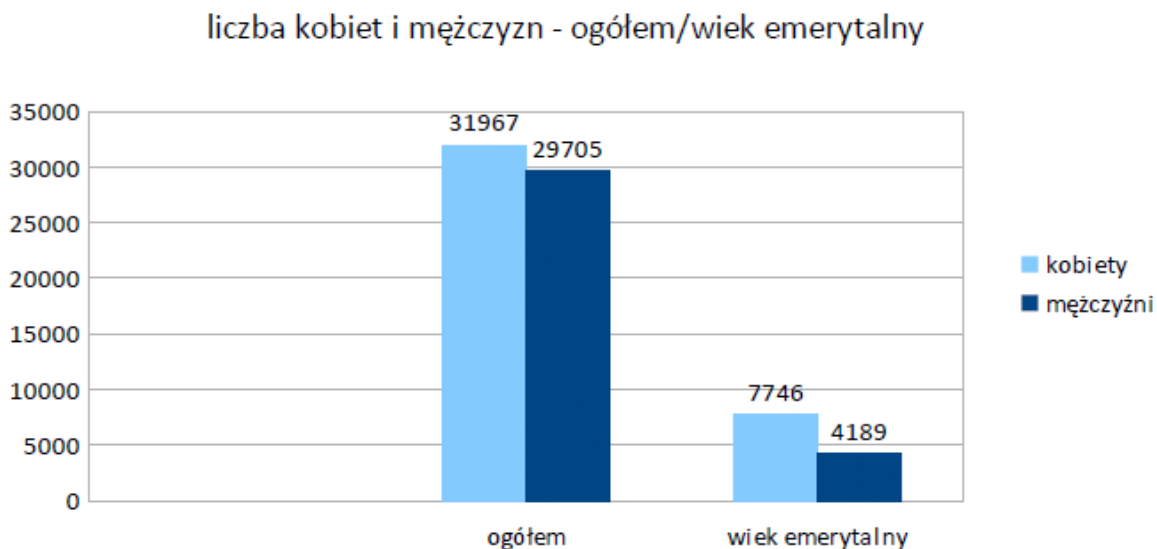
W ujęciu strategicznym rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym stanowi jeden z kluczowych elementów budowania kapitału społecznego, wzmacniania partycypacji obywatelskiej oraz zwiększania efektywności realizacji zadań publicznych. Dalsze wspieranie aktywności organizacji oraz tworzenie stabilnych warunków finansowych i organizacyjnych sprzyja budowie trwałego partnerstwa na rzecz rozwoju lokalnej społeczności.

4.9 Seniorzy

- 1) Ogólnopolskim trendem demograficznym jest postępujące starzenie się społeczeństwa, związane ze spadkiem liczby urodzeń oraz wydłużaniem się średniej długości życia. Zjawisko to wpływa na strukturę wieku ludności, zwiększając udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz generując rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze.

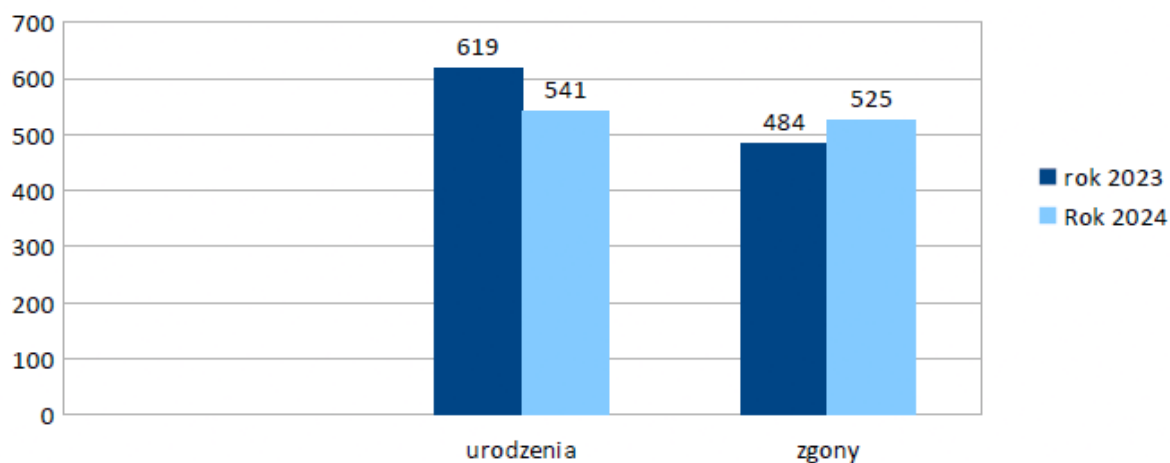
Na tle kraju Gmina Wieliczka pozostaje jednak w relatywnie korzystnej sytuacji demograficznej. Liczba urodzeń nadal przewyższa liczbę zgonów, a saldo migracji jest dodatnie – liczba zameldowań przekracza liczbę wymeldowań. Oznacza to, że gmina utrzymuje potencjał rozwojowy oraz atrakcyjność osiedleńczą, szczególnie dla osób w wieku produkcyjnym i rodzin z dziećmi.

Jednocześnie, pomimo korzystnych wskaźników, proces starzenia się populacji będzie stopniowo postępował również na poziomie lokalnym. Wymaga to długofalowego planowania w obszarze polityki społecznej, ochrony zdrowia, mieszkalnictwa oraz infrastruktury usług społecznych, tak aby zapewnić równowagę między wsparciem rodzin, aktywizacją zawodową a rozwojem usług dla seniorów.

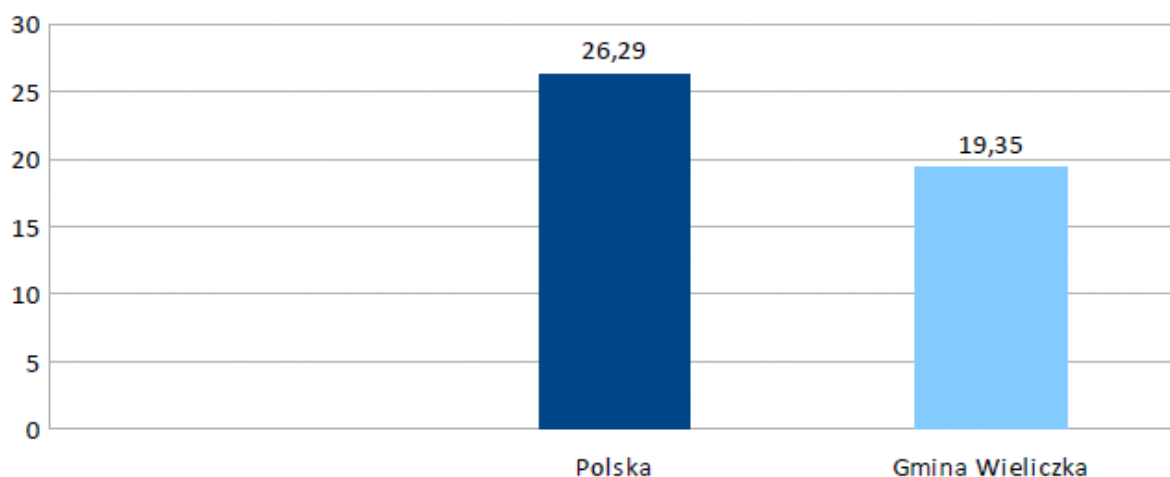
Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

urodzenia / zgony

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z UMiG w Wieliczce

liczba seniorów

Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz UMiG w Wieliczce

2) Przestrzeń dla aktywnych seniorów .

W obliczu postępujących zmian demograficznych oraz rosnącego udziału osób starszych w strukturze ludności, szczególnego znaczenia nabiera tworzenie warunków sprzyjających aktywnemu i godnemu starzeniu się. Gmina Wieliczka rozwija ofertę skierowaną do seniorów, wspierając ich aktywność społeczną, edukacyjną, kulturalną i rekreacyjną.

▪Centrum Aktywności Społecznej

Centrum Aktywności Społecznej, działające pod patronatem Wielickiego Centrum Kultury, powstało w odpowiedzi na potrzeby aktywnego środowiska seniorskiego z terenu Wieliczki i okolic. Seniorzy odgrywają istotną rolę w społeczności lokalnej – dysponują bogatym doświadczeniem życiowym, wiedzą oraz

potencjałem społecznym, który może być wykorzystywany w działaniach międzypokoleniowych i obywatelskich.

Centrum oferuje przestrzeń do twórczego i aktywnego uczestnictwa w inicjatywach z zakresu kultury, turystyki i sportu.

Siedziba: Mediateka Wieliczka, ul. Plac prof. Mieczysława Skulimowskiego 3, 32-020 Wieliczka.

▪Gminna Rada Seniorów

Uchwałą Nr XL/541/2013 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 30 grudnia 2013 r. powołano Gminną Radę Seniorów jako organ konsultacyjny i opiniodawczy. Jej głównym zadaniem jest reprezentowanie interesów osób starszych wobec władz samorządowych oraz inicjowanie działań służących poprawie jakości życia seniorów.

Do celów Rady należy w szczególności:

- przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych,
- wspieranie ich aktywności obywatelskiej i społecznej,
- promocja zdrowia i profilaktyka,
- przełamywanie stereotypów dotyczących starości oraz wzmacnianie autorytetu seniorów,
- rozwój dostępu do edukacji, kultury i wypoczynku,
- upowszechnianie różnorodnych form kształcenia ustawicznego.

Funkcjonowanie Rady stanowi istotny element partycypacji społecznej oraz włączania seniorów w procesy decyzyjne na poziomie lokalnym.

▪Uniwersytety Trzeciego Wieku

Na terenie gminy działają dwa podmioty realizujące ideę kształcenia ustawicznego osób starszych:

1. Stowarzyszenie Wielicki Uniwersytet Trzeciego Wieku – oferujące wykłady, naukę języków obcych, zajęcia sportowe i rekreacyjne, klub dyskusyjny oraz różnorodne formy aktywności integracyjnej.

2. Uniwersytet Trzeciego Wieku im. Jana Pawła II, powołany jako wspólna inicjatywa Gminy Wieliczka oraz Centrum Jana Pawła II „Nie lękajcie się!” w Krakowie. Instytucja organizuje bezpłatne wykłady, warsztaty, spacer edukacyjny oraz wyjazdy, umożliwiające seniorom rozwój intelektualny i aktywne spędzanie czasu.

Obie inicjatywy wzmacniają kompetencje społeczne i edukacyjne osób starszych, przeciwdziałają izolacji oraz sprzyjają budowaniu więzi społecznych.

▪Klub Seniora

Istotnym elementem lokalnego systemu wsparcia jest również Klub Seniora w Wieliczce, dysponujący 30 miejscami dla osób w wieku 60+, zamieszkałych na terenie gminy.

Celem Klubu jest aktywizacja seniorów oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez organizację zajęć:

- plastycznych i artystycznych,
- edukacyjnych,
- rekreacyjnych,
- rehabilitacyjnych (w miarę potrzeb i możliwości).

Klub stanowi przestrzeń integracji, rozwijania pasji oraz budowania relacji interpersonalnych, wspierając seniorów w utrzymaniu aktywności i samodzielności.

Rozbudowana oferta skierowana do seniorów świadczy o konsekwentnym wdrażaniu polityki aktywnego starzenia się w Gminie Wieliczka. Kluczowe kierunki dalszych działań obejmują:

- rozwój inicjatyw międzypokoleniowych,

- zwiększanie dostępności oferty dla seniorów z obszarów wiejskich,
- łączenie działań aktywizujących z profilaktyką zdrowotną,
- wspieranie wolontariatu senioralnego i partycypacji obywatelskiej.

Tworzenie przestrzeni dla aktywnych seniorów stanowi inwestycję w kapitał społeczny gminy oraz budowanie wspólnoty opartej na solidarności międzypokoleniowej.

5. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
•Dobrze rozwinięta i dostępna infrastruktura społeczna wiekowych. •Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi – realizacja usług pomocy społecznej i wsparcia środowiskowego. •Niska stopa bezrobocia – sprzyjająca stabilności społeczno-ekonomicznej mieszkańców. •Współpraca z organizacjami pozarządowymi – rozwinięty system partnerstwa samorząd–NGO w realizacji zadań publicznych. •System wsparcia osób i rodzin zagrożonych ubóstwem – obejmujący pomoc finansową, rzeczową oraz usługową. •Kompleksowa oferta dla rodzin w trudnej sytuacji – wsparcie socjalne, edukacyjne, terapeutyczne i interwencyjne dostosowane do indywidualnych potrzeb.	•Niewystarczająca liczba miejsc w DPS i ŚDS – szczególnie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną. •Brak zintegrowanego systemu informacji i poradnictwa – dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, ograniczający dostęp do kompleksowego wsparcia. •Niska motywacja części mieszkańców do aktywności zawodowej – utrudniająca pełne wykorzystanie potencjału lokalnego rynku pracy. •Ograniczona dostępność specjalistycznych usług wsparcia – w tym psychologicznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. •Niewystarczająca koordynacja działań instytucji pomocy społecznej – prowadząca do fragmentaryzacji wsparcia. •Bariery architektoniczne i komunikacyjne – utrudniające udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym. •Niewystarczająca liczba usług opiekuńczych i wytnieniowych – w stosunku do faktycznego zapotrzebowania mieszkańców. •Ograniczona dostępność mieszkań wspomaganych i chronionych – co ogranicza samodzielność osób wymagających stałego wsparcia.
Szanse	Zagrożenia
•Rozwój współpracy interdyscyplinarnej – między instytucjami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji, rynku pracy oraz organizacjami pozarządowymi. •Możliwość utworzenia gminnego Domu Pomocy Społecznej – w celu wsparcia osób wymagających całodobowej opieki. •Możliwość utworzenia Centrum Opiekuńczo-Mieszkaniowego – zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, wytnieniowych i mieszkaniowych dla osób niesamodzielnych oraz ich opiekunów; nowoczesna alternatywa dla tradycyjnej opieki instytucjonalnej. •Rozszerzanie oferty Środowiskowego Domu Samopomocy – dostosowanie działań do różnych rodzajów niepełnosprawności i potrzeb	•Starzenie się społeczeństwa – wzrost liczby osób starszych zwiększa zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, zdrowotne i społeczne. •Wzrost problemów zdrowotnych i uzależnień – w tym alkoholowych i narkotykowych, które obciążają system pomocy społecznej i służby porządkowe. •Ubóstwo i nierówności społeczne – mogące prowadzić do marginalizacji części mieszkańców i zwiększonego zapotrzebowania na wsparcie finansowe i usługowe. •Ryzyko niedoboru wykwalifikowanej kadry – w instytucjach pomocy społecznej, edukacyjnych i zdrowotnych w związku z rosnącym zapotrzebowaniem na specjalistyczne usługi. •Ograniczona dostępność środków zewnętrznych

uczestników. •Pozyskiwanie środków zewnętrznych – m.in. z Unii Europejskiej, ZIT, programów krajowych, co zwiększa możliwości realizacji nowych projektów. •Rosnąca atrakcyjność lokalnego rynku pracy – sprzyjająca aktywizacji zawodowej mieszkańców. •Wzrost mobilności zawodowej i przestrzennej – ułatwiający dostęp do zatrudnienia i edukacji. •Rozwój organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich – w tym wolontariatu, wspierających integrację społeczną i rozwój kapitału społecznego. •Wzrost świadomości społecznej – dotyczące problemów rodzin i potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. •Rozwój usług społecznych w środowisku lokalnym – w tym opiekuńczych, asystenckich, wytnieniowych i sąsiedzkich, zwiększających dostępność wsparcia dla osób potrzebujących.	– zmniejszenie finansowania z UE i programów krajowych może ograniczać realizację nowych projektów. •Fragmentacja systemu wsparcia – brak pełnej koordynacji działań między instytucjami zwiększa ryzyko powielania działań lub luk w pomocy.
--	--

6. Podsumowanie części diagnostycznej

W opracowanej diagnozie, przygotowanej na podstawie analizy dostępnych danych zastanych, przedstawiono aktualny obraz sytuacji społecznej Gminy Wieliczka, obejmujący kluczowe obszary funkcjonowania mieszkańców. Proces diagnostyczny realizowany był przez Zespół powołany do opracowania Strategii, we współpracy z lokalnymi instytucjami publicznymi oraz organizacjami pozarządowymi. Współdziałanie to umożliwiło pozyskanie rzetelnych danych statystycznych, informacji merytorycznych oraz opinii odzwierciedlających rzeczywiste potrzeby i wyzwania społeczności lokalnej.

Analiza zgromadzonych informacji, zestawiona z identyfikacją zasobów lokalnych, mocnych stron oraz potencjałów rozwojowych wskazanych w analizie SWOT, a także z uwzględnieniem kompetencji samorządu wynikających z obowiązujących przepisów prawa, pozwoliła na wyodrębnienie kluczowych obszarów problemowych wymagających interwencji.

Zidentyfikowane wyzwania stanowią podstawę do określenia priorytetów działań samorządu lokalnego w perspektywie strategicznej. Ich realizacja zakłada partnerską współpracę z organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi, podmiotami sektora ochrony zdrowia, oświaty oraz służbami porządkowymi. Przyjęte podejście opiera się na zasadzie komplementarności działań, efektywnego wykorzystania zasobów oraz długofalowego planowania rozwoju społecznego gminy.

Diagnoza stanowi zatem fundament do formułowania celów strategicznych, kierunków interwencji oraz konkretnych działań służących poprawie jakości życia mieszkańców Gminy Wieliczka.

IV. Identyfikacja problemów społecznych

1. Identyfikacja problemów społecznych w Gminie Wieliczka została przeprowadzona w oparciu o kompleksową diagnozę sytuacji społecznej, uwzględniającą analizę danych demograficznych, społecznych oraz instytucjonalnych. Do opracowania diagnozy wykorzystano informacje pochodzące przede wszystkim z:

- Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce,
- jednostek organizacyjnych gminy,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Wieliczce,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- Komendy Powiatowej Policji,

- Straży Miejskiej w Wieliczce,
- danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego.

2. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wyodrębniono kluczowe problemy społeczne, których rozwiązanie wymaga skoordynowanych działań samorządu gminnego, realizowanych we współpracy z instytucjami lokalnymi oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w politykę społeczną:

1) Ryzyko wykluczenia społecznego

- Dotyczy osób i rodzin doświadczających kumulacji trudności: ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej choroby, niepełnosprawności oraz ograniczonych kompetencji społecznych i zawodowych.

- Mimo spadku liczby osób w ubóstwie i niskiego bezrobocia (stopa w 2024 r. niższa od średniej wojewódzkiej i krajowej), współwystępowanie trudności może prowadzić do marginalizacji społecznej.

2) Problemy opiekuńczo-wychowawcze i potrzeba wzmacniania rodzin

- Występują trudności wychowawcze i kryzysy rodzinne wymagające wsparcia instytucjonalnego, w tym pracy asystenta rodziny.

- W 2024 r. policja podjęła 455 interwencji domowych, najczęściej w związku z nieumiejętnością konstruktywnego rozwiązywania konfliktów rodzinnych.

3) Uzależnienia i ich konsekwencje społeczne

- Nadużywanie alkoholu i substancji psychoaktywnych wpływa negatywnie na zdrowie, relacje rodzinne, bezpieczeństwo i funkcjonowanie społeczne mieszkańców.

- Liczba pacjentów Poradni Leczenia Uzależnień spadła z 2 077 w 2023 r. do 1 723 w 2024 r., podczas gdy wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pozostały na podobnym poziomie (104–105 wniosków).

4. Problemy związane z kondycją psychiczną mieszkańców

- Pandemia COVID-19 pogłębiła trudności w obszarze zdrowia psychicznego dorosłych i dzieci.

- Duże zainteresowanie pomocą psychologiczną (869 osób w ramach gminnego programu profilaktyki w 2024 r.) i rosnąca liczba orzeczeń o potrzebie wczesnego wspomaganie wskazują na utrzymujące się zapotrzebowanie na wsparcie.

- Zdrowie psychiczne przenika wiele obszarów polityki społecznej, w tym uzależnienia, osoby niepełnosprawne, seniorów.

5) Niewystarczające wsparcie dla osób niepełnosprawnych oraz przewlekle i ciężko chorych

- Konieczny jest rozwój usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i wspierających integrację społeczną i zawodową.

- Ograniczona dostępność wsparcia może pogłębiać wykluczenie społecznie i ograniczać samodzielność.

6) Starzenie się populacji i rosnące potrzeby seniorów

- Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym generuje rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, zdrowotne oraz działania wspierające aktywność i samodzielność seniorów w środowisku lokalnym.

7) Integracja nowych mieszkańców i spójność społeczna

- Dynamiczne procesy migracyjne (przewaga zameldowań nad wymeldowaniami, powstawanie nowych osiedli) wymagają działań na rzecz integracji społecznej, budowania więzi lokalnych i wzmacniania spójności społeczności.

3. Podsumowanie identyfikacji problemów społecznych.

Wskazane problemy społeczne mają charakter złożony i wzajemnie powiązany. Ich skuteczne rozwiązywanie wymaga prowadzenia działań profilaktycznych, wspierających, aktywizujących oraz interwencyjnych, realizowanych w sposób systemowy i długofalowy. Analiza zjawisk społecznych w gminie umożliwia wskazanie obszarów wymagających szczególnej uwagi i stanowi punkt wyjścia do określenia celów strategicznych, kierunków działań oraz mechanizmów wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów

Społecznych Gminy Wieliczka. Podejście to pozwala na koordynację działań samorządu z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz mieszkańców, a także na efektywne wykorzystanie zasobów lokalnych w budowaniu spójnej i wspierającej społeczności.

V. Wizja, cele, kierunki działań

1. Wizja

Gmina Wieliczka, jako wspólnota solidarna, bezpieczna i włączająca, zapewniająca mieszkańcom dostęp do skutecznego wsparcia społecznego oraz sprzyjająca samodzielności i aktywności społecznej.

2. Cel strategiczny 1: Wzmacnianie społeczności lokalnych poprzez rozwój kompetencji społecznych, współpracy i aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu własnych problemów.

1) Cele szczegółowe oraz kierunki niezbędnych działań:

a) Cel szczegółowy: Wzrost integracji społeczności lokalnych, w tym z nowymi mieszkańcami

Kierunki niezbędnych działań:

- rozwój inicjatyw integrujących mieszkańców (spotkania, grupy sąsiedzkie, kluby lokalne),
- tworzenie przestrzeni do współpracy mieszkańców i organizacji pozarządowych;

b) Cel szczegółowy: Zwiększenie zdolności społeczności do rozpoznawania i diagnozowania własnych potrzeb.

Kierunki niezbędnych działań:

- organizacja konsultacji i badań potrzeb społeczności lokalnej,
- współpraca z lokalnymi instytucjami i NGO w analizie problemów społecznych;

c) Cel szczegółowy: Rozwój współpracy między mieszkańcami, NGO i instytucjami.

Kierunki niezbędnych działań:

- tworzenie platform współpracy i partnerstw lokalnych,
- koordynacja działań z instytucjami rządowymi i samorządowymi;

d) Cel szczegółowy: Włączenie organizacji pozarządowych w system wsparcia społeczności.

Kierunki niezbędnych działań:

- rozbudowa sieci współpracy z NGO,
- koordynacja programów wsparcia społecznego w mieście;

2) Realizatorzy:

- a) Gmina Wieliczka,
- b) gminne jednostki organizacyjne,
- c) wydziały Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce,
- d) organizacje pozarządowe;

3) Źródła finansowania:

- a) budżet państwa,
- b) budżet gminy,
- c) środki unijne,
- d) inne.

3. Cel strategiczny 2: Wspieranie osób pozostających w trudnej sytuacji materialnej w uzyskiwaniu samodzielności ekonomicznej

1) Cele szczegółowe oraz kierunki niezbędnych działań:

a) Cel szczegółowy: Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin.

Kierunki niezbędnych działań:

- podejmowanie działań na rzecz zapewnienia wsparcia psychologicznego i doradztwa zawodowego,

- wspieranie działań integrujących osoby bezrobotne i ich rodziny,

- budowanie sieci wsparcia społecznego dla osób bez pracy;

b) Cel szczegółowy: Nabycie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy przez osoby marginalizowane, nie będące w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb życiowych.

Kierunki niezbędnych działań:

- wsparcie w zdobywaniu doświadczenia zawodowego i kwalifikacji,

- tworzenie i rozwój miejsc pracy wspierających reintegrację,

- współpraca z instytucjami rynku pracy i organizacjami pozarządowymi;

2) Realizatorzy:

a) Gmina Wieliczka,

b) gminne jednostki organizacyjne,

c) wydziały Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce,

d) organizacje pozarządowe;

3) Źródła finansowania:

a) budżet państwa,

b) budżet gminy,

c) środki unijne,

d) inne.

4. Cel strategiczny 3: Reintegracja ze środowiskiem osób znajdujących się w kryzysie bezdomności.

1) Cele szczegółowe oraz kierunki niezbędnych działań:

a) Cel szczegółowy: Rozwiązywanie indywidualnych problemów, przyczyniających się do powstawania bezdomności.

Kierunki niezbędnych działań:

- identyfikacja przyczyn bezdomności u osób zagrożonych,

- zapobieganie utracie mieszkań,

- tworzenie indywidualnych planów wsparcia,

- wsparcie psychologiczne, socjalne i prawne;

b) Cel szczegółowy: Udzielanie pomocy osobom bezdomnym w dostępności do lokali socjalnych oraz podejmowanie działań na rzecz zapewnienia podstawowych potrzeb bytowych i higienicznych.

Kierunki niezbędnych działań:

- podejmowanie działań na rzecz zapewnienia miejsc noclegowych i mieszkań socjalnych,

- dostęp do łazieni, pralni i posiłków,

- organizacja punktów wsparcia i interwencji w środowisku osób bezdomnych;

c) Cel szczegółowy: Odtworzenie w możliwym zakresie zerwanych więzi rodzinnych.

Kierunki niezbędnych działań:

- mediacje rodzinne i wsparcie psychologiczne,
- ułatwianie kontaktów z rodziną, jeśli jest to możliwe i bezpieczne,
- współpraca z ośrodkami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi;

2) Realizatorzy:

- a) Gmina Wieliczka,
- b) gminne jednostki organizacyjne,
- c) wydziały Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce,
- d) organizacje pozarządowe;

3) Źródła finansowania:

- a) budżet państwa,
- b) budżet gminy,
- c) środki unijne,
- d) inne.

5. Cel strategiczny 4: Przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniom behawioralnym.

1) Cele szczegółowe oraz kierunki niezbędnych działań:

a) Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i ich rodzin

Kierunki niezbędnych działań:

- podejmowanie działań na rzecz zapewnienia dostępu do porad indywidualnych i grupowych,
- wsparcie rodzin w procesie leczenia i rehabilitacji,
- współpraca z NGO, ośrodkami leczenia uzależnień, poradniami psychologicznymi;

b) Cel szczegółowy: Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom uwzględniając współwystępowanie uzależnień i kryzysów psychicznych.

Kierunki niezbędnych działań:

- organizacja kampanii edukacyjnych i warsztatów w szkołach, ośrodkach kultury i w społeczności lokalnej,
- tworzenie materiałów informacyjnych dotyczących skutków uzależnień i sposobów radzenia sobie z nimi,
- edukacja rówieśnicza i wsparcie liderów młodzieżowych,
- promowanie zdrowego stylu życia i alternatywnych form spędzania czasu;

2) Realizatorzy:

- a) Gmina Wieliczka,
- b) gminne jednostki organizacyjne,
- c) wydziały Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce,
- d) organizacje pozarządowe,
- e) Samodzielny Publiczny Zespół Lecznictwa Otwartego,

f) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

3) Źródła finansowania:

- a) budżet państwa,
- b) budżet gminy,
- c) środki unijne,
- d) inne.

6. Cel strategiczny 5: Przeciwdziałanie zachowaniom problemowym (w tym: przemoc w środowisku lokalnym i domowym, zdrowie psychiczne)

1) Cele szczegółowe oraz kierunki niezbędnych działań:

a) Cel szczegółowy: Zapobieganie i ograniczanie przemocy domowej poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne i interwencyjne.

Kierunki niezbędnych działań:

- organizacja kampanii edukacyjnych i warsztatów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży, rodziców i opiekunów,
- szkolenia dla kadry pedagogicznej, pracowników socjalnych i służb porządkowych w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- monitorowanie i analiza przypadków przemocy domowej oraz opracowywanie działań prewencyjnych,
- współpraca międzyinstytucjonalna;
- b) Cel szczegółowy: Podejmowanie działań na rzecz zdrowia psychicznego.

Kierunki niezbędnych działań:

- wzmocnienie systemu reagowania na zgłoszenia problemów związanych ze zdrowiem psychicznym,
- tworzenie/rozwijanie procedur szybkiej interwencji w sytuacjach kryzysowych,
- współpraca międzyinstytucjonalna: NGO, samorząd, służby porządkowe, ośrodki pomocy społecznej,
- prowadzenie edukacji w zakresie zdrowia psychicznego;

2) Realizatorzy:

- a) Gmina Wieliczka,
- b) gminne jednostki organizacyjne,
- c) wydziały Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce,
- d) organizacje pozarządowe;

3) źródła finansowania:

- a) budżet państwa,
- b) budżet gminy,
- c) środki unijne,
- d) inne.

7. Cel strategiczny 6: Zwiększenie zdolności rodzin do samodzielnego, bezpiecznego i stabilnego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków sprzyjających ich prawidłowemu rozwojowi, dobrostanowi psychicznemu i społecznemu.

1) Cele szczegółowe oraz kierunki niezbędnych działań:

- a) Cel szczegółowy: Wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów oraz zdolności rodzin do prawidłowego pełnienia funkcji wychowawczych.

Kierunki niezbędnych działań:

- świadczenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego dla rodzin,
- zapewnienie dostępu do edukacji i opieki dla dzieci i młodzieży,
- tworzenie przestrzeni społecznej afirmującej wartość rodziny;

- b) Cel szczegółowy: Zwiększenie odporności rodzin na wydarzenia kryzysowe.

Kierunki niezbędnych działań:

- proponuje się wskazanie promowania mediacji jako alternatywnej metody rozwiązywania konfliktów, sporów i problemów społecznych, w szczególności w obszarze relacji rodzinnych i sąsiedzkich. Takie podejście pozostaje zgodne z kompetencjami gminy oraz wzmacnia działania profilaktyczne w zakresie budowania kultury dialogu i odpowiedzialności społecznej.
- ułatwienie korzystania ze wsparcia psychologicznego (w tym terapii),
- rozwój asystentury rodziny,
- edukacja (m. in. na temat specyfiki etapów rozwojowych oraz dynamiki relacji);
- realizacja programów i projektów profilaktycznych;

- c) Cel szczegółowy: Poprawa dostępności, jakości i koordynacji wsparcia dla dzieci i młodzieży doświadczających trudności emocjonalnych, rozwojowych i edukacyjnych.

Kierunki niezbędnych działań:

- rozwój kompetencji psychopedagogicznych kadry placówek oświatowych,
- poszerzenie oferty specjalistycznych działań pomocowych dla dzieci i młodzieży,
- rozwijanie pozaszkolnych form aktywności dzieci i młodzieży;

2) Realizatorzy:

- a) Gmina Wieliczka,
- b) gminne jednostki organizacyjne,
- c) wydziały Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce,
- d) organizacje pozarządowe;

3) Źródła finansowania:

- a) budżet państwa,
- b) budżet gminy,
- c) środki unijne,
- d) inne.

8. Cel strategiczny 7: Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz osób przewlekle i ciężko chorych.

1) Cele szczegółowe oraz kierunki niezbędnych działań:

- a) Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępu do informacji i usług wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Kierunki niezbędnych działań:

- publikacja i aktualizacja materiałów informacyjnych o prawach i usługach dla osób niepełnosprawnych,

- realizacja kampanii informacyjnych online i offline skierowanych do osób niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów,

- współpraca z NGO, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym w zakresie udostępniania informacji i usług wsparcia;

b) Cel szczegółowy: Wsparcie edukacyjne i terapeutyczne dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Kierunki niezbędnych działań:

- organizacja zajęć integracyjnych w szkołach i środowisku rówieśniczym,

- szkolenia dla rodziców i opiekunów w zakresie wspierania rehabilitacji i edukacji dzieci;

c) Cel szczegółowy: Wsparcie dla rodzin i opiekunów oraz rozwój specjalistycznych form wsparcia dla osób przewlekle chorych i z niepełnosprawnością sprzężoną.

Kierunki niezbędnych działań:

- realizacja szkoleń i projektów edukacyjnych dla opiekunów i rodzin osób niepełnosprawnych,

- rozwijanie usługi asystenta osoby niepełnosprawnej i wsparcia zastępczego dla opiekunów,

- podjęcie działań w celu utworzenia i prowadzenia Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i psychiczną oraz niepełnosprawnością sprzężoną,

- opracowanie indywidualnych planów wsparcia, rehabilitacji i opieki dla osób przewlekle chorych i z niepełnosprawnością sprzężoną;

2) Realizatorzy:

a) Gmina Wieliczka,

b) gminne jednostki organizacyjne,

c) wydziały Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce,

d) organizacje pozarządowe;

3) Źródła finansowania:

a) budżet państwa,

b) budżet gminy,

c) środki unijne,

d) inne.

9. Cel strategiczny 8: Wspieranie seniorów w utrzymaniu i rozwijaniu warunków do samodzielnego, aktywnego i satysfakcjonującego funkcjonowania.

1) Cele szczegółowe oraz kierunki niezbędnych działań:

a) Cel szczegółowy: Wzmacnianie samodzielności seniorów poprzez rozwój usług wsparcia i opieki w miejscu zamieszkania.

Kierunki niezbędnych działań:

- rozwój i dostosowanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania seniorów,

- rozszerzanie dostępu do usług asystenckich i sąsiedzkich wspierających samodzielne funkcjonowanie osób starszych,

- podejmowanie działań na rzecz zapewnienia dostępu do rehabilitacji domowej oraz wsparcia pielęgniarstwa i terapeutycznego,

- wspieranie dostosowania warunków mieszkaniowych do potrzeb seniorów (likwidacja barier architektonicznych, drobne usprawnienia techniczne),

- rozwój systemu informacji i koordynacji usług wsparcia dla seniorów i ich rodzin;

b) Cel szczegółowy: Wspieranie aktywności społecznej, obywatelskiej i międzypokoleniowej osób starszych.

Kierunki niezbędnych działań:

- rozwój i wspieranie klubów seniora, dziennych form aktywności oraz lokalnych inicjatyw społecznych dla osób starszych,

- organizacja działań integracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych i wolontariackich z udziałem seniorów,

- wspieranie inicjatyw międzypokoleniowych sprzyjających wymianie doświadczeń i integracji społecznej,

- wzmacnianie udziału seniorów w życiu obywatelskim i konsultacjach społecznych, przeciwdziałanie samotności i izolacji społecznej osób starszych;

c) cel szczegółowy: Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia oraz profilaktyki zdrowotnej wśród seniorów.

Kierunki niezbędnych działań:

- realizacja programów profilaktyki zdrowotnej, w tym badań przesiewowych i edukacji zdrowotnej,
- organizacja zajęć ruchowych, rekreacyjnych i sportowych dostosowanych do możliwości seniorów,

- prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej i profilaktyki chorób przewlekłych,

- wspieranie inicjatyw promujących zdrowie psychiczne i dobrostan osób starszych,

- współpraca z podmiotami ochrony zdrowia i organizacjami pozarządowymi w zakresie promocji zdrowia seniorów;

d) cel szczegółowy: Rozwój zróżnicowanych form opieki i wsparcia dla seniorów wymagających pomocy długoterminowej.

Kierunki niezbędnych działań:

- rozwój dziennych i całodobowych form opieki dla seniorów wymagających wsparcia,

- podejmowanie działań zmierzających do tworzenia i rozwoju placówek opiekuńczych, w tym domów pomocy społecznej i dziennych domów pobytu,

- podejmowanie działań na rzecz zapewnienia wsparcia dla rodzin i opiekunów nieformalnych osób starszych (poradnictwo, szkolenia, opieka wytchnieniowa),

- rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie opieki długoterminowej i wsparcia seniorów;

VI. Formy realizacji, wskaźniki oraz termin realizacji Strategii:

Cel strategiczny 1: Wzmacnianie społeczności lokalnych poprzez rozwój kompetencji społecznych, współpracy i aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu własnych problemów.

Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań	Formy realizacji	Wskaźniki	Liczbowe realizacje			Termin realizacji
				2026	2027	2028	
Wzrost integracji społeczności lokalnych, w tym z nowymi mieszkańcami	- rozwój inicjatyw integrujących mieszkańców (spotkania, grupy sąsiedzkie, kluby lokalne), - tworzenie przestrzeni do współpracy mieszkańców i organizacji pozarządowych ;	- organizacja cyklicznych wydarzeń sąsiedzkich (np. „dzień sąsiada”, pikniki sołectkie i osiedlowe), - utworzenie i prowadzenie miejsc aktywności lokalnej lub klubów sąsiedzkich (m. in. bibliotek wraz z filiami, domy ludowe, świetlice środowiskowe);	- liczba zorganizowanych wydarzeń integracyjnych i sąsiedzkich, - liczba uczestników wydarzeń integracyjnych (osoby), - liczba funkcjonujących miejsc aktywności lokalnej / klubów;	20 2000 18	20 2000 18	20 2000 18	cały okres obowiązywania Strategii
Zwiększenie zdolności społeczności do rozpoznawania i diagnozowania własnych potrzeb.	- organizacja konsultacji i badań potrzeb społeczności lokalnej, - współpraca z lokalnymi instytucjami i NGO w analizie problemów społecznych;	- badania ankietowe (online i terenowe) dotyczące jakości życia i potrzeb mieszkańców, spotkania konsultacyjne,	- liczba przeprowadzonych badań, - liczba mieszkańców biorących udział w konsultacjach społecznych,	1 300	1 300	1 300	cały okres obowiązywania Strategii
Rozwój współpracy między mieszkańcami, NGO i instytucjami.	- tworzenie platform współpracy i partnerstw lokalnych, - koordynacja działań z instytucjami rządowymi i samorządowym i;	- organizacja wydarzeń wspierających współpracę NGO, - prowadzenie bazy/platformy wymiany zasobów między podmiotami;	- liczba wydarzeń wspierających współpracę NGO - liczba baz/platform	1 1	2 1	2 1	cały okres obowiązywania Strategii
Włączenie organizacji pozarządowych w system	- rozbudowa sieci współpracy z NGO,	- zlecanie realizacji zadań	- liczba organizacji pozarządowych	nie mniej	nie mniej	nie mniej	cały okres obowiązywania Strategii

wsparcia społeczności.	- koordynacja programów wsparcia społecznego w mieście;	publicznych organizacjom pozarządowym (otwarte konkursy ofert w obszarze pomocy społecznej, profilaktyki, ochrony zdrowia), - aktualizacja i realizacja Rocznego Programu Współpracy z Organizacjami i Pozarządowymi, w tym uruchomienie i prowadzenie „Inkubatora NGO” lub punktu doradczego dla organizacji;	realizujących zadania zlecone przez Gminę, - wysokość środków finansowych przekazanych NGO na realizację zadań publicznych, - liczba projektów zrealizowanych przez NGO;	niż 20 nie mniej niż 2 5000 000 zł nie mniej niż 30	niż 22 nie mniej niż 3 000 000 zł nie mniej niż 32	niż 25 nie mniej niż 3 000 000 zł nie mniej niż 34	
------------------------	---	---	--	---	--	--	--

2. Cel strategiczny 2: Wsparcie osób pozostających w trudnej sytuacji materialnej w uzyskiwaniu samodzielności ekonomicznej

Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań	Formy realizacji	Wskaźniki	Liczbowe realizacje			Termin realizacji
				2026	2027	2028	
Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin.	- podejmowanie działań na rzecz zapewnienia wsparcia psychologicznego i doradztwa zawodowego, - wspieranie działań integrujących osoby bezrobotne i ich rodziny, - budowanie sieci wsparcia społecznego dla osób bez pracy;	- konsultacje z doradcą zawodowym lub/i psychologiem i/lub pracownikiem socjalnym, - warsztaty kompetencji miękkich (np. trening asertywności, radzenia sobie ze stresem, autoprezentacji) realizowane, - rozpowszechnia	- liczba udzielonych porad,	nie mniej niż 20	nie mniej niż 25	nie mniej niż 20	cały okres obowiązywania Strategii
			- liczba osób, które podniosły swoje kompetencje społeczne/miękkie,	15	15	15	
			- liczba udzielonych informacji;	80	80	80	

		nie informacji na temat dostępnych form pomocy i aktywizacji;					
Nabywanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy przez osoby marginalizowane, nie będące w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb życiowych.	- wsparcie w zdobywaniu doświadczenia zawodowego i kwalifikacji, - tworzenie i rozwój miejsc pracy wspierających reintegrację, - współpraca z instytucjami rynku pracy i organizacjami pozarządowymi;	- skierowania do wykonywania prac społecznie użytecznych lub/i robót publicznych, - współpraca z podmiotami ekonomicznej wyrażającymi taką gotowość, - współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy;	- liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych lub/i robót publicznych, - liczba osób, które usamodzielniały się ekonomicznie i przestały korzystać z pomocy społecznej (osoby);	10 59	10 65	10 71	cały okres obowiązywania Strategii

3. Cel strategiczny 3: Reintegracja ze środowiskiem osób znajdujących się w kryzysie bezdomności.

Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań	Formy realizacji	Proponowane wskaźniki	Liczbowe realizacje			Termin realizacji
				2026	2027	2028	
Rozwiązywanie indywidualnych problemów, przyczyniających się do powstawania bezdomności.	- identyfikacja przyczyn bezdomności u osób zagrożonych, - zapobieganie utracie mieszkań, - tworzenie indywidualnych planów wsparcia, - wsparcie psychologiczne, socjalne i prawne;	- prowadzenie streetworkingu w miejscach przebywania osób bezdomnych, - poradnictwo prawne i obywatelskie dla osób zagrożonych utratą lokalu, - wsparcie psychologiczne motywujące do podjęcia terapii (np. uzależnień);	- liczba osób bezdomnych objętych pracą socjalną i monitoringiem (osoby), - liczba osób zagrożonych bezdomnością, którym udzielono wsparcia;	40 10	44 10	49 10	cały okres obowiązywania Strategii
Udzielanie pomocy osobom bezdomnym w dostępności do lokali socjalnych oraz podejmowanie działań na rzecz zapewnienia podstawowych	- podejmowanie działań na rzecz zapewnienia miejsc noclegowych i mieszkań socjalnych, - dostęp do łazienki, pralni i posiłków,	- skierowanie na pobyt w schroniskach dla osób bezdomnych, - zapewnienie ciepłego posiłku, - zapewnienie	- liczba osób, którym zapewniono schronienie w placówkach, - liczba wydanych gorących posiłków dla osób potrzebujących,	10 3650	10 3650	10 3650	cały okres obowiązywania Strategii

potrzeb bytowych i higienicznych.	- organizacja punktów wsparcia i interwencji w środowisku osób bezdomnych;	dostępu do usług sanitarnych, - wsparcie przy ubieganiu się o lokal socjalny z zasobów gminy;	- liczba miejsc dla osób korzystających z pomocy w dostępie do usług sanitarnych;	0	1	1	
Odtworzenie w możliwym zakresie zerwanych więzi rodzinnych.	- mediacje rodzinne i wsparcie psychologiczne, - ułatwianie kontaktów z rodziną, jeśli jest to możliwe i bezpieczne, - współpraca z ośrodkami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi;	- prowadzenie mediacji między osobą bezdomną a jej rodziną (w celu odbudowy relacji lub powrotu do domu), - pomoc w poszukiwaniu rodzin osób bezdomnych, - wsparcie w regulowaniu spraw alimentacyjnych i prawnych (np. ustalenie ojcostwa, kontakty z dziećmi), - terapia rodzinna dla osób w procesie wychodzenia z bezdomności;	- liczba osób bezdomnych, które nawiązały/odnowiły kontakt z rodziną (osoby), - liczba osób, które powróciły do miejsca zamieszkania rodziny lub u których poprawiły się relacje rodzinne (osoby);	3 0	4 1	5 1	cały okres obowiązywania Strategii

4. Cel strategiczny 4: Przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniom behawioralnym.

Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań	Formy realizacji	Wskaźniki	Liczbowe realizacje			Termin realizacji
				2026	2027	2028	
Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i ich rodzin	- podejmowanie działań na rzecz zapewnienia dostępu do porad indywidualnych i grupowych, - wsparcie rodzin w procesie leczenia i rehabilitacji, - współpraca z	-funkcjonowanie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, -podejmowanie czynności motywujących do podjęcia	-liczba wniosków skierowanych do GKRPA, -liczba pacjentów objętych terapią w poradni leczenia uzależnień,	100 nie mniej niż 1600	100 nie mniej niż 1600	105 nie mniej niż 1600	cały okres obowiązywania Strategii

	NGO, ośrodkami leczenia uzależnień, poradniami psychologicznymi;	leczenia, –realizacja programów terapii uzależnień i współuzależnienia w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, –wspieranie grup samopomocowych;	–liczba grup samopomocowych;	3	3	3	
Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom uwzględniając współwystępowanie uzależnień i kryzysów psychicznych.	- organizacja kampanii edukacyjnych i warsztatów w szkołach, ośrodkach kultury i w społeczności lokalnej, - tworzenie materiałów informacyjnych dotyczących skutków uzależnień i sposobów radzenia sobie z nimi, - edukacja rówieśnicza i wsparcie liderów młodzieżowych, - promowanie zdrowego stylu życia i alternatywnych form spędzania czasu;	–realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach podstawowych, –edukacja dla rodziców i nauczycieli na temat wczesnego rozpoznawania symptomów uzależnień, –kampanie społeczne, –kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych (przestrzeganie zakazu sprzedaży nieletnim) oraz szkolenia dla sprzedawców,	- liczba uczniów objętych programami profilaktycznymi w szkołach, –liczba przeprowadzonych warsztatów/spotkań edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli, –liczba zorganizowanych wydarzeń/kampanii promujących trzeźwy styl życia, –liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu,	400 20 2 nie mniej niż 10	450 20 4 nie mniej niż 10	500 20 4 nie mniej niż 10	cały okres obowiązywania Strategii

5. Cel strategiczny 5: Przeciwdziałanie zachowaniom problemowym (w tym: przemoc w środowisku lokalnym i domowym, zdrowie psychiczne)

Cele szczegółowe	Kierunki niezbędnych działań	Formy realizacji	Wskaźniki	Liczbowe realizacje			Termin realizacji
				2026	2027	2028	
Zapobieganie i	–organizacja kampanii	–funkcjonowanie Zespołu	–liczba posiedzeń Zespołu	230	250	240	cały okres obowiązy

ograniczenia przemocy domowej poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne i interwencyjne.	edukacyjnych i warsztatów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży, rodziców i opiekunów, -szkolenia dla kadry pedagogicznej, pracowników socjalnych i służb porządkowych w zakresie przeciwdziałania przemocy, -monitorowanie i analiza przypadków przemocy domowej oraz opracowywanie działań prewencyjnych, -współpraca międzyinstytucjonalna;	Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Grup Diagnostyczno-Pomocowych, -realizacja procedury „Niebieska Karta”, -realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej, -udział w kampaniach społecznych/warsztaty profilaktyczne w szkołach dotyczące przeciwdziałania agresji, hejtowni i cyberprzemocy;	Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno-Pomocowych, -liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta”, -liczba sprawców przemocy, którzy ukończyli programy korekcyjno-edukacyjne, -liczba uczniów biorących udział w kampaniach/warsztatach antyprzemocowych;	380	390	400	wania Strategii
				nie mniej niż 20	nie mniej niż 20	nie mniej niż 20	
				nie mniej niż 1500	nie mniej niż 1500	nie mniej niż 1500	
Podjęcie działań na rzecz zdrowia psychicznego.	- wzmocnienie systemu reagowania na zgłoszenia problemów związanych ze zdrowiem psychicznym, - tworzenie/rozwijanie procedur szybkiej interwencji w sytuacjach kryzysowych, - współpraca międzyinstytucjonalna: NGO, samorząd, służby porządkowe, ośrodki pomocy społecznej, - prowadzenie edukacji w zakresie zdrowia psychicznego;	- zapewnienie dostępności do bezpłatnych konsultacji psychologicznych dla mieszkańców, - organizacja warsztatów i spotkań otwartych dotyczących profilaktyki depresji, radzenia sobie ze stresem i lękiem (dla młodzieży i dorosłych) w tym we współpracy z instytucjami i organizacjami w zakresie kierowania mieszkańców do specjalistów;	-liczba udzielonych porad psychologicznych/pedagogicznych finansowanych przez gminę, -liczba zorganizowanych wydarzeń/warsztatów promujących zdrowie psychiczne,	nie mniej niż 900	nie mniej niż 900	nie mniej niż 900	cały okres obowiązywania Strategii
				nie mniej niż 20	nie mniej niż 20	nie mniej niż 20	

6. Cel strategiczny 6: Zwiększenie zdolności rodzin do samodzielnego, bezpiecznego i stabilnego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków sprzyjających ich prawidłowemu rozwojowi, dobrostanowi psychicznemu i społecznemu.

Cele szczegółowe	Kierunki niezbędnych działań	Formy realizacji	Wskaźniki	Liczbowe realizacje			Termin realizacji
				2026	2027	2028	
Wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów oraz zdolności rodzin do prawidłowego pełnienia funkcji wychowawczych.	- świadczenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego dla rodzin, - Zapewnienie dostępu do edukacji i opieki dla dzieci i młodzieży, - tworzenie przestrzeni społecznej afirmującej wartość rodziny, - wspieranie rodzin zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;	- realizacja warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze, - promocja i obsługa Wielickiej Karty Dużej Rodziny 3+ oraz Karty Ogólnopolskiej, - prowadzenie wsparcia asystenta rodziny, - organizowanie wydarzeń promujących rodzinę oraz integrujących rodziny międzypokoleniowe,	- liczba rodziców, którzy ukończyli warsztaty kompetencji wychowawczych, - liczba wydanych Kart Dużej Rodziny, - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, - liczba wydarzeń promujących rodzinę;	40	40	40	cały okres obowiązywania Strategii
				nie mniej niż 2500	nie mniej niż 2500	nie mniej niż 2500	
				110	115	120	
				1	1	1	
Zwiększenie odporności rodzin na wydarzenia kryzysowe.	- proponuje się wskazanie promowania mediacji jako alternatywnej metody rozwiązywania konfliktów, sporów i problemów społecznych, w szczególności w obszarze relacji rodzinnych i sąsiedzkich, - ułatwienie korzystania ze wsparcia psychologicznego (w tym terapii), - rozwój asystentury rodziny, - edukacja (m.	- prowadzenie mediacji rodzinnych, jako metody polubownego rozwiązywania sporów, - organizacja lub współorganizacja spotkań dla grup specyficznych, np. rodziców dzieci z niepełnosprawnościami, rodziców samotnie wychowujących dzieci, rodzin zastępczych;	- liczba przeprowadzonych mediacji rodzinnych, - liczba wydarzeń dla grup specyficznych;	12	12	12	cały okres obowiązywania Strategii
				1	2	3	

	in. na temat specyfiki etapów rozwojowych oraz dynamiki relacji); - realizacja programów i projektów profilaktycznych;						
Poprawa dostępności, jakości i koordynacji wsparcia dla dzieci i młodzieży doświadczających trudności emocjonalnych, rozwojowych i edukacyjnych.	- rozwój kompetencji psychopedagogicznych kadry placówek oświatowych, - poszerzenie oferty specjalistycznych działań pomocowych dla dzieci i młodzieży, - rozwijanie pozaszkolnych form aktywności dzieci i młodzieży, - wspieranie rodzin zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;	- rozwój kompetencji psychopedagogicznych kadry placówek oświatowych, - rozwijanie pozaszkolnych form aktywności dzieci i młodzieży, - objęcie rodzin wsparciem asystenta rodziny;	- liczba nauczycieli i wychowawców uczestniczących w formach doskonalenia zawodowego, w tym w Klubie Pedagoga, - liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego i świetlicach środowiskowych, - liczba rodzin objętych wsparciem;	15 0 30 11 0	15 0 30 11 5	15 0 30 12 0	cały okres obowiązywania Strategii

7. Cel strategiczny 7: Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz osób przewlekle i ciężko chorych.

Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań	Formy realizacji	Wskaźniki	Liczbowe realizacje			Termin realizacji
				2026	2027	2028	
Zwiększenie dostępu do informacji i usług wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.	- publikacja i aktualizacja materiałów informacyjnych o prawach i usługach dla osób niepełnosprawnych, - realizacja kampanii informacyjnych online i offline skierowanych do osób niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, - współpraca z NGO, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym w zakresie udostępniania informacji i usług wsparcia, - wsparcie rodzin w ramach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;	- opracowanie i dystrybucja informatora dla osób z niepełnosprawnościami, zawierającego kompendium wiedzy o ofercie instytucji i organizacji pomocowych, - spotkania z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz niepełnosprawnych w celu aktualizacji bazy dostępnych usług - wsparcie asystenta rodziny;	- liczba publikacji, - liczba organizacji pozarządowych współpracujących z gminą w zakresie wymiany informacji o ofercie pomocowej, - liczba rodzin objętych wsparciem z ustawy „Za życie”	1	1	1	cały okres obowiązywania Strategii
				3	3	4	
				2	2	2	
Wsparcie edukacyjne i terapeutyczne dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.	- organizacja zajęć integracyjnych w szkołach i środowisku rówieśniczym, - szkolenia dla rodziców i opiekunów w zakresie wspierania rehabilitacji i edukacji dzieci;	-organizacja wydarzeń łączących dzieci pełnosprawne i niepełnosprawne, -realizacja w szkołach lekcji wychowawczych i warsztatów uświadczających na potrzeby osób z niepełnosprawnościami (budowanie	-liczba szkół i placówek realizujących programy integracyjne i edukację włączającą, -liczba szkół realizujących zajęcia uwrażliwiające na potrzeby osób z niepełnosprawnościami	20	20	20	cały okres obowiązywania Strategii
				20	20	20	

		postaw tolerancji i akceptacji), -organizacja szkoleń dla rodziców, uczących metod rehabilitacji domowej, radzenia sobie ze stresem oraz poruszania się w systemie pomocowym;	ciami, -liczba rodziców/opiekunów przeszkolonych w zakresie wspierania rozwoju dziecka niepełnosprawnego;	1	2	2	
Wsparcie dla rodzin i opiekunów oraz rozwój specjalistycznych form wsparcia dla osób przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami sprzężoną.	- realizacja szkoleń i projektów edukacyjnych dla opiekunów i rodzin osób niepełnosprawnych, - rozwijanie usługi asystenta osoby niepełnosprawnej i wsparcia zastępczego dla opiekunów, - podjęcie działań w celu utworzenia i prowadzenia Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i psychiczną oraz niepełnosprawnościami sprzężoną, - opracowanie indywidualnych planów wsparcia, rehabilitacji i opieki dla osób przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami sprzężoną;	- prowadzenie lub współprowadzenie placówek zapewniającej opiekę dla dorosłych osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, - realizacja programów zapewniającego opiekunom faktycznym czasowe zastępstwo w sprawowaniu opieki, - świadczenie usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, - zapewnienie specjalistycznych usług dla osób z niepełnosprawnościami sprzężoną i zaburzeniami psychicznymi;	- liczba placówek wsparcia dla osób niepełnosprawnych, - liczba rodzin objętych wsparciem, - liczba opiekunów faktycznych objętych pomocą, - liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług;	2 140 117 nie mni ej niż 80	2 142 118 nie mni ej niż 80	2 145 120 nie mni ej niż 80	cały okres obowiązywania Strategii

8. Cel Strategiczny 8: Wspieranie seniorów w utrzymaniu i rozwijaniu warunków do samodzielnego, aktywnego i satysfakcjonującego funkcjonowania.

Cel szczegółowy	Kierunki niezbędnych działań	Formy realizacji	Wskaźniki	Liczbowe realizacje			Termin realizacji
				2026	2027	2028	
Wzmacnianie samodzielności seniorów poprzez rozwój usług wsparcia i opieki w miejscu zamieszkania.	- rozwój i dostosowanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania seniorów, - rozszerzanie dostępu do usług asystenckich i sąsiedzkich wspierających samodzielne funkcjonowanie osób starszych, - podejmowanie działań na rzecz zapewnienia dostępu do rehabilitacji domowej oraz wsparcia pielęgniarstwa i terapeutycznego, - wspieranie dostosowania warunków mieszkaniowych do potrzeb seniorów (likwidacja barier architektonicznych, drobne usprawnienia techniczne), - rozwój systemu informacji i koordynacji usług wsparcia dla seniorów i ich rodzin;	- organizacja i finansowanie usług opiekuńczych, - wdrożenie i finansowanie usług sąsiedzkich, jako uzupełniających formy wsparcia dla osób samotnych, - tworzenie projektów wspierających seniorów w codziennym funkcjonowaniu,	- liczba seniorów objętych usługami opiekuńczymi, - liczba osób objętych wsparciem w formie usług sąsiedzkich,	15 0 13	16 0 20	18 0 25	
Wspieranie aktywności społecznej, obywatelskiej i międzypokoleniowej osób starszych.	- rozwój i wspieranie klubów seniora, dziennych form aktywności oraz lokalnych inicjatyw społecznych dla osób starszych,	- wspieranie działalności edukacyjnej i aktywizacyjnej realizowanej przez Uniwersytety	- liczba Uniwersytetów Trzeciego Wieku, - liczba inicjatyw/opinii zgłoszonych przez Gminną Radę	2 3	2 4	2 5	

	- organizacja działań integracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych i wolontariackich z udziałem seniorów, - wspieranie inicjatyw międzypokoleniowych sprzyjających wymianie doświadczeń i integracji społecznej, - wzmacnianie udziału seniorów w życiu obywatelskim i konsultacjach społecznych, - przeciwdziałanie samotności i izolacji społecznej osób starszych;	Trzeciego Wieku, - zapewnienie obsługi administracyjnej i merytorycznej Gminnej Rady Seniorów, - organizacja wydarzeń łączących pokolenia, - promocja i dystrybucja kart informacyjnych dla służb ratunkowych wśród seniorów (np. Koperty Życia);	Seniorów, - liczba zrealizowanych projektów i wydarzeń o charakterze międzypokoleniowym , - liczba przekazanych kart;	2	2	2	
				15	50	50	
Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia oraz profilaktyki zdrowotnej wśród seniorów.	- realizacja programów profilaktyki zdrowotnej, w tym badań przesiewowych i edukacji zdrowotnej, - organizacja zajęć ruchowych, rekreacyjnych i sportowych dostosowanych do możliwości seniorów, - prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej i profilaktyki chorób przewlekłych, - wspieranie inicjatyw promujących zdrowie	- organizacja projektów i wydarzeń w zakresie profilaktyki zdrowia seniorów, - organizacja bezpłatnych lub niskopłatnych zajęć ruchowych dostosowanych do wieku, - organizacja edukacji (wykładów, warsztatów) dotyczących diety w chorobach wieku podeszłego (cukrzyca, nadciśnienie), profilaktyki udarów i zawałów;	- liczba projektów i wydarzeń w zakresie profilaktyki zdrowia seniorów, - liczba zajęć sportowo-rekreacyjnych dedykowanych seniorom, - liczba wydarzeń edukacyjnych dotyczących zdrowia i diety;	2	4	4	
				2	4	4	
				2	4	4	

	psychiczne i dobrostan osób starszych, - współpraca z podmiotami ochrony zdrowia i organizacjami pozarządowymi w zakresie promocji zdrowia seniorów;						
Rozwój zróżnicowanych form opieki i wsparcia dla seniorów wymagających pomocy długoterminowej.	- rozwój dziennych i całodobowych form opieki dla seniorów wymagających wsparcia, - podejmowanie działań zmierzających do tworzenia i rozwoju placówek opiekuńczych, w tym domów pomocy społecznej i dziennych domów pobytu, - podejmowanie działań na rzecz zapewnienia wsparcia dla rodzin i opiekunów nieformalnych osób starszych (poradnictwo, szkolenia, opieka wytchnieniowa), - rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie opieki długoterminowej i wsparcia seniorów;	- organizacja szkoleń praktycznych dla rodzin opiekujących się seniorami w domu (np. z zakresu pielęgnacji osoby leżącej, profilaktyki przeciwoleżynowej), - tworzenie, utrzymanie i rozwój mieszkalnictwa wspomagane dla seniorów, którzy nie wymagają jeszcze całodobowej opieki w DPS, ale nie mogą mieszkać sami,	- liczba rodzin objętych wsparciem szkoleniowym, - liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dziennego dostępnych dla seniorów, - liczba seniorów skierowanych do domów pomocy społecznej, za których gmina ponosi odpłatność, - liczba miejsc w mieszkaniach wspomaganych/chronionych dla seniorów;	8 75 80 11	9 75 90 11	10 75 10 0 11	

VII. Realizacja i finansowanie Strategii

1. Strategia realizowana będzie przez jednostki organizacyjne Gminy Wieliczka we współpracy z organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi oraz podmiotami prywatnymi. Finansowanie działań pochodzić będzie ze środków własnych gminy, funduszy zewnętrznych, w tym środków krajowych i europejskich.

2. Ramy finansowe strategii:

1) przewidywane źródła finansowania:

a) środki własne samorządu,

- b) środki z budżetu państwa,
- c) środki innych partnerów przedsięwzięcia,
- d) środki funduszy krajowych,
- e) środki strukturalne Unii Europejskiej.

2) planowana wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację strategii:

- a) w roku 2026 - nie mniej niż 10 000 000 zł,
- b) w roku 2027 - nie mniej niż 10 000 000 zł,
- c) w roku 2028 - nie mniej niż 11 000 000 zł,

VIII. Monitoring i ewaluacja Strategii

Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka na lata 2026–2028 służą ocenie stopnia realizacji celów Strategii, skuteczności podejmowanych działań oraz ich adekwatności do zidentyfikowanych problemów społecznych mieszkańców gminy.

1. Monitoring realizacji Strategii

Monitoring realizacji Strategii polega na systematycznym gromadzeniu, analizowaniu i interpretowaniu danych dotyczących postępu we wdrażaniu celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań określonych w niniejszym dokumencie.

Koordinację monitoringu realizacji Strategii sprawuje Burmistrz Miasta i Gminy Wieliczka, przy współpracy jednostek organizacyjnych gminy oraz podmiotów zaangażowanych w realizację działań wynikających ze Strategii, w szczególności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce.

Monitoring prowadzony jest w oparciu o:

- wskaźniki realizacji celów i działań określone w Strategii,
- dane statystyczne pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego,
- sprawozdania i informacje przekazywane przez jednostki organizacyjne gminy,
- dane pozyskiwane od instytucji współpracujących, w tym Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Policji oraz organizacji pozarządowych.

Monitoring ma charakter ciągły i umożliwia:

- ocenę stopnia realizacji Strategii,
- identyfikację ewentualnych barier i trudności w realizacji działań,
- podejmowanie działań korygujących w ramach obowiązujących przepisów prawa.

2. Ewaluacja Strategii

Ewaluacja Strategii stanowi pogłębioną ocenę skuteczności, efektywności oraz trafności podejmowanych działań w odniesieniu do przyjętych celów oraz zidentyfikowanych problemów społecznych.

Ewaluacja Strategii prowadzona jest w szczególności w formie:

- ewaluacji okresowej – przeprowadzanej w trakcie obowiązywania Strategii,
- ewaluacji końcowej – przeprowadzanej po zakończeniu okresu jej realizacji.

Ewaluacja obejmuje w szczególności:

- ocenę stopnia osiągnięcia celów strategicznych i szczegółowych,
- ocenę adekwatności zastosowanych kierunków działań,
- analizę efektywności wykorzystania dostępnych środków finansowych,
- ocenę wpływu realizowanych działań na sytuację społeczną mieszkańców gminy.

3. Raportowanie z realizacji Strategii

Informacja z realizacji Strategii, sporządzana na podstawie wyników monitoringu oraz ewaluacji, przedstawiana jest Radzie Miejskiej w Wieliczce nie rzadziej niż raz w okresie obowiązywania Strategii.

Raport z realizacji Strategii stanowi podstawę do:

- oceny postępów we wdrażaniu Strategii,
- formułowania wniosków dotyczących dalszych działań,
- podejmowania decyzji w zakresie ewentualnych zmian lub aktualizacji Strategii.

4. Aktualizacja Strategii

W przypadku wystąpienia istotnych zmian społecznych, gospodarczych lub prawnych, a także w sytuacji pojawienia się nowych problemów społecznych, Strategia może zostać zaktualizowana.

Aktualizacja Strategii następuje w trybie właściwym dla jej przyjęcia, z zachowaniem obowiązujących przepisów prawa.